SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ 23 Temmuz - 6 Ağustos 1990 Sayı 38 2500 LİRA

adımlar

MEMURLAR EYLEMDE ÇÖZÜM SENDİKALAŞMA

- **Haydar Kutlu** Kaostan Demokrasiye **(Sayfa 5)**
- **Erdal Talu** Birlik girişimini politik bir güce dönüştürmeliyiz. **(Sayfa 7)**
- **Taha Akyol** Doğu da Batı da düşmansız kaldı. **(Sayfa 10)**
- **YKP Genel Sekreteri GrigorisFarakos:** Genelde sosyalizm yenilgiye uğramadı. **(Sayfa 12)**

10 YIL OLDU

❑ Aziz Çelik

Kemal Türkler öldürülüşünün 10. yılında anılıyor.

Neler sığmadı ki bu 10 yıla

Kurucusu ve ilk genel başkanı olduğu DİSK'in üzerinde hâlâ kilit var.

27 yıl genel başkanlığını yaptığı Maden-İş'in de öyle.

MİTES'e işçiler gidemiyor artık: 99 yıllığına Tujrban'a kiralandı.

Bir çok kavga arkadaşı, sendikacı hâlâ dışarda, yurda sokulmuyor.

MESS başkanı şimdi Cumhurbaşkanı; Maden-İş'e karşı verdiği mücadeleyle övünüyor.

Metal işçisi MESS karşısında 4 parça: birliği özlüyor.

Ölüm emrini verenler, çete başları partilerini yine kurdular.

Genel Yas'la karşısına dikildiği DGM'ler artık günlük yaşamın bir parçası.

1 Mayıs yine kutlanmaya başlandı ve artık fabrikalarda. Ama 1 Mayıs DGM kapsamında.

Kurucusu olduğu TİP ikinci kez kapatıldı.

Dosyası, faili meçhul cinayetler arasındatozlu raflarda, aydınlatılmamış bir cinayet ...

Ve aydınlatılmadığı sürece katiller pervasız: **Muammer Aksoy, Çetin Emeç ...**

10 yıl oldu: Militan ve karizmatik işçi önderi yok aramızda.

Yokluğu hissedildi, hissediliyor...

Kuşkusuz, ne yapılsa onu geri getirmek mümkün değil.

Her kazanımızda, onun da paylaşıtığıdeallerimize her yaklaştığımızda hep bir burukluk duyacağız ve bir çaresizlik.

Ölüme karşı çaresizlik. Tıpkı diğer ölülerimiz gibi.

Bir Maya efsanesinde ölülerin gözlerinin açık gittiğine inanılır, ta ki onların idealleri gerçekleşinceye kadar.

Kemal Türkler'i her anmamızda omuzlarımızdaki bu yükü hissetmeliyiz.

İnsanlığın özgür ve aydınlık geleceği uğuruna harcanacak gönüllü, özverili ve direngen çabanın yükünü...,

Ve herşeye rağmen bu yükü omuzlayıp taşıyacaksak ne kof ajitasyonlara ihtiyacımız var ne de bir mermer soğukluğundaki "gerçekçiliğe".

Umuda ve insanlığın aydınlık geleceğine olan o "naif" inanca ve inada ihtiyacımız var öncelikle.

Kemal Türkler'in anısı önünde sevgi ve saygıyla eğiliyorum.

DR. MEHMET ÇELEN'İ YİTİRDİK

TBKP'nin aktif bir üyesi **Dr. Mehmet Çelen'i** 3 Temmuz 1990günü geçirdiği trafik kazası sonucu yitirdik. 1949 yılında Çerkeş'de doğan Mehmet Çelen 1972 yılında A.Ü.Tıp Fakültesin'ni bitirdi. Mesleğe Zonguldak'ta başlayan Dr. M.Çelen, 1976 yılında TKP'ye üye oldu. 12 Eylül 1980'den sonra Zonguldak'ta tutuklandı ve ağır işkence gördü. Gölcük TKP Davası sonucunda 5 yıl hüküm giydi ve 32 aylık mahkumiyetten sonra 1983 yılında cezasını tamamladı.

Çıktıktan sonra Çerkeş'te muayenehane açan Dr. Çelen parti çalışmalarına devam etti ve TBKP'nin örgütlenmesinde görev aldı. Mehmet Çelen evli ve 18 ile 11 yaşlarında iki çocuk sahibiydi.

BİZ DEĞERLERİNİ BİLMİYORUZ AMA...

Kürtler üstüne yaptığı araştırmalar nedeniyle dünyaca tanınan bilim adamı **İsmail Beşikçi** ile, geçtiğimiz ay yaptıkları açlık grevleriyle, düşüncelerinden dolayı yüzlerce yıla mahkum gazetecilerden **Erhan Tuskan'a** Yazarlar Birliği (PEN) nin amerikan merkezi onursal üyeliğe kabul etti.

Halk kendi sorununu çözmek için konuşamaz, tartışamaz mı?

Adımlar Haber Merkezi - İstanbul'un sorunu politik tartışmaların önüne geçti. Cumhurbaşkanı ANAP, SHP, MDP, DYP su sorunu konusunda çözümler bulmaktan öte siyasal bir malzeme olarak olayı dahada çözümsüzlüğe götüren bir tartışma içindeler. Sonuçta Su için zirve görüşmesi yapılacak ve iktidar partisi ile ana muhalefet partisi bir mutabakata varabilecekler. Onlar tartışadursun, Beşiktaşın Dikilitaş semtinde oturan yurttaşlar, postane parkında toplanarak, su sorunu konusunda tartışma, forum düzenlediler. 300 kişinin katıldığı toplantı sürerken polis toplantıya müdahale etti. Üç kişiyi gözaltına aldı. Toplantıda konuşma yapan ve bir bülten dağıtan Ayfer K. Gülsevi ve iki mahalle sakini gözaltına aldı.

adımlar'dan

Hüseyin Çakır

Bir çok zorluklarımız ve sorunlarımız var. Her sayının çıkışında yeni yeni problemlerle boğuşuyoruz.Yaşam bu. Zorlukları aştığımız sürece yeni ufuklara açılıyoruz. Ama orada bizi bekleyen yeni problemler var. Sorun, problemlerle yaşamaya alışmadan onu aşmaya çalışmaktır. Başarı, mutlulukta budur zaten.

Adımlar okurları bu sayımızı bir hafta gecikmiş olarak edinebilecekler. Bu sayımızı dağıtıma vermeden Adımlar temsilcilikleri aracılığıyla dağıtıyoruz. Adımlar birçok il ve ilçeye zor ulaşacak veya ulaşamayacak. Başta temsilciliklerdeki arkadaşlarımızdan ve okurlardan dağıtım için yardımcı olmalarını bekliyoruz.

Söze sorunlarla, zorluklarla başladık. Fakat Temmuz ayını kavurucu sıcaklığı ve susuzluğuna karşın içimizi ısıtan, serinletici, sevindirici olaylar yaşıyoruz.

Memurların eylemleri, geleneksel devlet anlayışını aşarak, devlet birey ilişkisine yeni içerik kazandırıyor. Bu tür gelişmeler katılımcı demokrasi ve sivil toplumun kurumlaşabilmesi için umut ve güven veriyor.

• • •

Bu sayımızın kapağını memur eylemleri oluşturuyor. Memurlar geri adım atmadan istemlerini elde etmek için eylemlerine devam ediyorlar. Eylemlere katılanların işten atılması ve sürülmeler de başlıyor. Memurların bu haklı taleplerinde tüm çalışanlar, demokrasi güçleri onların yanında ve dayanışma içinde olmalıyız.

Bu sayımızın diğer konularına gelince; TBKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu "Kaostan Demokorasiye", TBKP Genel Yönetim Kurulunun bildirgesi tam metnini yayınladık. Erdal Talu'nun Birlik sürecine ilişkin yazısı, Taha Akyol'la Değişen Dünya Yeni Türkiye üstüne söyleşi. SHP'nin Kürt raporu ile birlikte yeniden Kürt sorunu ana politik tartışma konusu olmaya devam ediyor Ömer Ağın, "Kürt Sorunu Türkiye'nin En Büyük Sorunudur" başlığı altında soruna başka boyuttan bakıyor. TBKP'nin davetlisi olarak ülkemize gelen Yunanistan Komünist Partisi Genel Sekreteriyle söyleşimiz bu sayımızın belli başlı konuları.

Son olarak bu sayı için okurdan mektuplar yok. Mektuplarınızı, önerilerinizi ve eleştirilerinizi bekliyoruz.

Bizden sevgi ve selamlar.

❑ Su Basın Yayın ve Ticaret A.Ş. adına Sahibi: Zülfü Dicleli ❑ İşletme Müdürü: Atilla Tanılkan ❑ Yazı İşleri Müdürü: Hüseyin Çakır ❑ Yönetim Yeri: Peykhane Sokak No: 44 Kat: 4 Sultanahmet - İstanbul / Tel: 516 97 65 Fax: 516 11 79 ❑ Dağıtım: GAMEDA ❑ Baskı: MÜ - KA Matbaası

YASALLIK MÜCADELEMİZ ANAYASA MAHKEMESİ'NDE

❒ Nevzat Deringöl

Türkiye Birleşik Komünist Parti'sinin (TBKP) kapatılması için açılan dava ile ilgili olarak İstanbul Baro Başkanı Turgut Kazan başkanlığında bir ekip tarafından hazırlanan ön savunma, 13 Haziran günü Sayın Kazan tarafından Ankara'da Anayasa Mahkemesi Başkanlığına elden sunuldu. Dokuz gününü Kurban Bayramının götürdüğü, onbeş günlük yasal süre içinde hazırlanan ön savunmada; sosyal bir sınıfın diğer sosyal sınıflar üzerinde egemenliğini sağlamak ve yerleştirmek iddiası üzerinde duruldu. Daha sonra **kullanılması ve kurulması yasaklanmış adla parti kurulmasına** yönelik suçlamanın davanın "can damarı" olduğu belirtilerek, ülke ve milletin bölünmez bütünlüğünü bozmayı amaçlamak, kapatılan bir partinin devamı olduğunu iddia etmek suçlamalarına değinilip, bu konuların ciddi olarak tartışılabilmesi için **sözlü açıklama hakkı** istendi.

İddianame Demokrasinin Kılıcı

Cumhuriyet Başsavcılığı'nın hazırladığı idianame; marksizmi ve Kürt halkının varlığını tanımayı TBKP'nin kapatılması için yeterli görüyor. Günümüzün dünyası göz önüne alındığında 141 ve 142 bu denli geri bir mevziden yorumlanması ürkütücüdür. Bu maddenin bu biçimiyle ve bu yorumlanış tarzıyle karşımıza çıkması yalnızca ülkemizde marksizm için değil, tüm çağdaş düşünce akımları, gerçekleri dile getiren bilimsel çalışmalar, sanat ve kültür ürünleri içinde bir tehdit oluşturuyor. Bu yanıyla dava yalnızca TBKP'yi değil, tüm toplumu yakından ilgilendiriyor. TBKP'nin şahsın da yargılamak istenen doğrudan düşünme ve örgütlenme özgünlüğüdür.

Ana Sorun en önce Marksistlerin Sorunu

İddianameni Marksizme bakış açısı eski, soğuk savaş döneminin kapıları dışına çıkamıyor. Ama en kötüsü "düşünce ve çalışma aracı marksizm, diyalektik yöntem, nihai nedef komünizmi gerçekleştirmede sınıf diktatörlüğünü kendiliğinden kapsar. Partinin niteliği ve amacı budur" diyerek sizin ne olduğunuzu size rağmen gösteriyor. Mantık "madem ki marksistsiniz öyleyse bana göre şunları şunları yaparsınız". Bu anlayış karşısında programınız, tüzüğünüz, parti etkinliklerinizle ne olduğunuzu ortaya koymanız yeterli olmuyor. Bu bakış açısının günümüz dünyasının gerçeklerine olan aykırılığını bir yana bıraksak bile, Anayasa Mahkemesi'nin, Sosyalist Parti hakkındaki kararıda gösterdiği gerçeklere ters düşüyor. Ne ki bu tutum bize şu gerçeği göstermesi açısından önem taşıyor. Bu maddeler bu biçimiyle kaldıkça marksistlerin özgürce örgütlenmeleri sürekli tehdit altında olacak. fiili varlıkları hukuki güvencelere kavuşamayacaktır.

Tabular Yalnızca Marksistleri Hedeflemiyor

İddianamede yer alan ülkenin ve milletin bölünmezliğini bozmayı amaçlamak: Kürt halkının varlığını tanımayı suç olarak göstermeyi hedefliyor. Günümüz dünyasında yaşanan sorunlar, bu konuda ülkemizde tanık olduğumuz gelişmeler karşısındaki böylesi bir suçlama elbette ki insan haklarına ve toplumumuzun geldiği aşamaya aykırı düşüyor. Şimdi ülkemizde demokrasi, insan haklarından sözeden hangi parti, örgüt ya da kişi bu sorunu es geçebilir. Ama görünen o ki sorunun adını koymak bile ceza tehdeti altındadır. Böylesi bir durumda bu sorun nasıl tartışılabilecektir. Oysa Kürt sorunu bir an önce, adil, demokratik bir çözüm sürecinin başlatılmasını yavaş bir biçimde toplumun gündemine dayatıyor. Ve böyle olduğu içindir ki, bu tabu yalnızca markistleri değil, liberal, demokrat, tüm siyasal parti ve kişelere kadar uzanan geniş bir kesim için ciddi bir tehdit oluşturuyor.

Şimdi Ne Yapmalı

Şimdi tüm bu gelişmelerin ışığında TBKP'nin yasallaşma sürecinin genel demokrasi mücadelesinde nasıl bir rol oynadığını daha iyi görebiliyoruz. Sorun tabu ve yasaklara karşı çıkıp inatçı ve soluklu bir mücadeleyi en başta marksistler, demokrasi güçleri olarak ben özgürlük istiyorum diyen herkesle birlikte götürebilmektir. Toplumda derinden gelen demokrasi dinamiğini ancak böyle yakayabiliriz. Bugün toplumda düşünce ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması yönünde geniş bir mutabakat var. Öyle ki zaman zaman yargı kurumları eldeki çağa ayak uyduramayan yasalara rağmen toplumdaki demokrasi performansını yakayabiyorlar.

Neki hep biliyoruz yasak ve tabular devletin resmi ideolojisini oluşturuyor. DAhası bugün ülkemizde devletin içinde her türlü demokratikleşmeye direnen çekirdek bir halka var. O yüzden devletin demokratik yapılanması kendini dayatıyor. Yani mücadele rejimi hedefle sunucunu getiriyor. Zaten böyle bir hedefi göze almadan ne kalıcı demokratik kazanımlar elde edilir, ne de yığınların mücadeleye ilgi duyup katılması sağlanabilir.

TBKP Sargın ve Kutlu'nun yurda dönüşleriyle başlayan mücadelesini bu bağlamda değerlendiriyor. Bunun için Anayasa Mahkemesi'nde açılan kapatma davası mücadelenin bizler için bir üst aşamaya geldiğini gösteriyor. Yani TBKP tam da bu prosedü açmak için kuruluş dilekçesini sundu. Nasıl ki baskı ve yıldırmalara karşın illegaliteye son verip açığa çıktıysak, Sargın ve Kutlu'nun tahliyeleriyle de geçici bir rahatlığa teslim olmadığımızı TBKP'yi yasalda kurarak gösterdik.

BEŞİKÇİ SERBEST BIRAKILMALIDIR

Kürt sorununun çözüm yoluna girmesinin olmazsa olmaz koşulu sorunun özgürce tartışılabilmesidir. Ancak öyledir ki, bu konuda farklı yaklaşımlar ortaya çıkabilir. Kürt sorununu tüm boyutlarıyla ve tüm unsurlarıyla özgürce tartışılmasını istiyorsak, bu konuda her tür düşüncenin kendini serbestçe ifede edilmesinden yanaysak, Beşikçi'yle dayanışma göstermek durumundayız.

❒ Enver Sezgin

Değerli bilim adamı, İsmail Beşikçi Hala Bayrampaşa cezaevinde tutuklu bulunuyor. Beşikçi "Devletlerarası Sömürge Kürdistan" ve "Bilim Resmi İdeoloji, Devlet-Demokrasi ve Kürt Sorunu" adlı kitaplarından dolayı iki kere tutuklu.

Gerçi Beşikçi bu duruma bir hayli alışkın. Kürt sorunuyla ilgilenmeye başladığından beri polisle, mahkelerle, cezaevleriyle başı beladan bir türlü çıkmıyor.

Yaşamının son yirmi yılı cezaevi ve mahkemeler arasında mekik dokumakla geçiren Beşikçi ile dayanışma demokratlığın, insan olmanın görevi.

Cumhuriyet tarihi boyunca Türkiye aydınları gericiliğe, karanlığa antidemokratikliğe karşı mücadelede sayısız örnekler verdiler. Pek çok aydın bu mücadele içinde yoğun baskı ve eziyet gördü. Özellikle askeri derbelerden sonra aydınları hep koğuşturmalar, tutklanlara ve işkenceler bekliyordu. Kısaca aydınlar demokrasisizliğin acılarını yaşadılar.

Ancak, özelliklede son yıllar da hiçbir aydın İsmail Beşikçi'nin çektiklerini çekmedi herhalde.

Ne yaptı İsmail Beşikçi? Beşikçi Türkiye'de tabu olan bir gerçeğin üzerine cesaretle yürüdü. Her seferinde tutuklanacağını bile bile Kürt sorunuyla ilgilendi, araştırdı ve yazdı. Şimdi Beşikçi'yle dayanışma herşeyden önce bilimsel çalışmanın özgürce yapılması için gereklidir. Bu ülkede devletin yok sayma politikasını eleştirdiği için bir bilim adamı kendini cezaevinde buluyorsa o ülkede gerçek anlamda bir düşünce özgürlüğünden söz edilebilirmi?

İsmail Beşikçi'nin duruşması, Kürt sorununda yeni değişikliklerin yaşandığı koşullarda devam ediyor. Resmi "yok" sayma politikası hızla gerilerken bu politikayı savunanların sayısı da azalıyor. Yetmiş yıllık politika çözülüyor. SS kararnameleri de beklenenı veremeyerek bu çözülmeyi durduramadı. Yasaklara rağmen TBKP ve HEP programlarına Kürt sorununu aldılar. Ana muhalefet partisi olan SHP, Kürt kimliğinin tanınması temelinde bir rapor hazırlayarak yeni bir politikanın ilk adımlını attı. En önemlisi de Kürtler kendi kimlikleriye ortaya çıkma da eskisine göre daha cesaretli tutumlar alıyorlar. Bütün bunlar Kürt gerçeği ve kimliğiyle, inkara dayanan devlet politikası arasındaki çelişkiyi derinleştiriyor, Uydurma tarih tezleri gerçeğin direngenliği karşısında eriyor. İsmail Beşikçinin tutumu ve etrafında örülen dayanışma bu çelişkinin artmasına önemli katkılar yaparken bir yandan da sorun üzerinde daha çok düşünülmesi ve tartışılmasına yardımcı oluyor. Bu olay kürt sorununu daha çok öne çıkarmıştır.

11 Temmuz'daki duruşmada Beşikçi hakkında verilen tutuklara kararlarından biri kaldırıldı. 25 Temmuzda ise bir başka duruşması var. Şimdi bu duruşmada verilecek karar merakla bekleniyor. Beşikçi'nin tutukluluğunun devamı durumunda dayanışma dahada yükselecek. Bunu biliyorlar. Bu ise hiç istemedikleri bir şeydir. Tahliye kararı verilmesi halinde ise 142'ye 3'ü işletmeleri zorlaşacaktır. Bu durumda Kürt sorununun açıkça tartışılması daha bir kolaylaşacaktır.

Kürt sorununun çözüm yoluna girmesinin olmazsa olmaz koşulu sorunun özgürce tartışılabilmesidir. Ancak öyledir ki, bu konuda farklı yaklaşımlar ortaya çıkabilir. Kürt sorununu tüm boyutlarıyla ve tüm unsurlarıyla özgürce tartışılmasını istiyorsak, bu konuda her tür düşüncenin kendini serbestçe ifede edilmesinden yanaysak, Beşikçi'yle dayanışma göstermek durumundayız.

Memurlar Sendikal hakları için eylemde

KATILIM İÇİN SENDİKALAŞMA

Sendika istemi gerçekte katılım isteminin ifadesidir. Memurlar sendika aracılığıyla kendi kaderlerini belirlemeyi, kararlara katılımı amaçlıyorlar.

❒ **Rıfat Güler**

Geçen yıl Türkiye "İlkbahar eylemleri" ile sarsılmıştı. Bu yıl ise memur eylemleri ile iyice ısınan sıcak bir yazı yaşıyoruz. maaşlarına yapılan yüzde 25'lik zam nedeniyle başladıkları eylemleri sendikal hak istemiyle sürdüren memurlar, bu sıcak yazı "tatil" yapmadan geçirmeye kararlı görünüyorlar.

Bir yıl önceki ilkbahar eylemlerini kamu işyerlerinde çalışan işçiler yürütmüştü. Bu yılın yaz eylemlerini de kamu kurumlarında, devlet dairelerinde çalışan memurlar sürdürüyor. Devletin işçisi de memuru da artık kendilerine verilenle yetinmek istemiyor, çağdaş temel hak ve gözgürlüklerden sonuna kadar yararlanmak istiyor. Kısacası memurlar demokrasi istiyor. Memur eylemleri bir yıl önceki işçi, eylemleri ile son derece önemli benzerlikler taşımaktadır. İlkbahar eylemleri kamu işyerlerinde çalışan 600 bin işçinin toplu sözleşme görüşmeleri öncesinde başlamış, zengin ve yaratıcı yöntemlerin sonucunda kamuoyunu, siyasi partileri ve hükümeti etkilemişti. Yürüyen, yemek ve servis arabaları boykotu yapan, sakal bırakan işçiler toplu sözleşme görüşmelerine katılmak, çıkarları yönünde görüşmeleri etkilemek istiyorlardı. İşçilerin karşısındaki işverenin devlet olması ve eylemlerin devletin baskı araçlarına karşın yürütülmesi özel bir önem taşıyordu.

Memurlar devletten haklarını talep ediyorlar

Bugün yürüyen memurlar da kaderlerini etkileyecek kararların bir kaç bakan tarafından alınmasına, devlet adına herşeye karar verebileceklerini sananlara artık tahammül edemiyorlar. Memurlar artık kendileriyle ilgili verilecekher kararın oluşumuna katılmak, sorumluluğunu taşımak istiyorlar. Memurlar sendikal hak talebini devlete karşı dile getiriyorlar ve eylemlerinin muhatabı da devlettir. Gerek geçen yılın ilkbaharındaki işçi eylemleriyle bugün memurların sürdürüğü eylemlerin ortak noktası, mevcut düzene karşı nitelik taşıması ve geleneksel "milleti kendisinin hizmetçisi gören" devlet anlayışının değiştirilmesine yönelik olmasıdır. Ekonomik bir nedenle başlayan eylemin, katılımcı bir sosyal niteliğe sahip olması onun politik özünü oluşturuyor.

Memurlar kaderlerine sahip çıkıyor

Bu eylemler demokratikleşmenin temel bir sorununa, sendikal hak ve özgürlüklerin en az batı demokrasilerindeki düzeyiyle gerçekleşmesi gerektiğine parmak basmıştır. Sendika istemi gerçekte katılım isteminin ifadesidir. Memurlar sendika aracılığıyla kendi kaderlerini belirlemeyi, kararlara katılımı amaçlıyorlar.

Memurların ve geçen yıl da kamu işçilerinin eylemleri artık aşınmış, zamanın ruhuna, ülkenin ihtiyaçlarına ve yurttaşların beklentilerine yanıt vermekten uzak hale gelmiş ve toplumsal gelişmeye engel oluşturan geleneksel devlet zihniyetinin aşılması, devletin modernleştirilmesi açısından da önemli bir fırsat yaratmaktadır.

Bu fırsat nasıl değerlendirilecektir?

Demokrasi herşeyden önce bilinçli halkların sahip çıktıkları bilinçli haklar, özgürlükler ve sorumluluklar rejiminin adıdır. Demokrasiyi bilim adamları, politikacılar, hukukçular masa başında yaratamazlar. Toplumun en dinamik kesimlerini oluşturan çalışanlar, emekçiler, işçisi, memuru doktoru, mühendisi, aydın ile nice zorlu mücadele sürecinde yönetime katılma paylarını sürekli yükselttikleri rejimin adıdır demokrasi. Demokrasilerin en etkin unsuru halktır. Siyasi partiler, bu ülkeyi yönetenler ve yönetmeye talip olanlar bu etkin unsuru hesaba katmak, onun değişen istemlerine yanıt vermek durumundadırlar. Demokrasi, bu sürece katılan herkesi, yöneten yönetilen herkesi işte böyle eğitir.

Demokrasilerde halkın etkin katılımı bir şans, gelişmenin, ilerlemenin önünü açacak en önemli fırsattır. Bugün memurların eylemi de ülkemizin önüne böylesine yeni bir fırsat çıkarmıştır. Memurun önüne polisi, panzeri dikmek, çağdaşlaşma ve ilerleme fırsatını elimizle geri tepmekten başka anlama gelir mi?

Devlete karşı açılan davalar artıyor

Bugün yalnızca geleneksel devlete karşı eyleme girişenler yalnızca devletin içindeki güçler, kamu işçileriyle memurlar değildir. Son yıllarda devlete karşı, devletin kendisine verdiği zararlardan ötürü dava açan ve kazananların sayısı artmaktadır. Okullarının donanma komutanlığına bağlanmasına tepki gösteren Denizcilik Yüksek Okulu öğrenci temsilcisi, generallerin ve öteki "devlet büyükleri"nin önünde, resmi bir törende tepkisini, dile getirdi. İşte bu, halkımızda oluşan yeni ruh halini yansıtmaktadır.

Katılımcı sosyal hareketler gelişiyor

Bugün memur eylemlerine damgasını vuran en önemli özelliklerden biri de, onun katılımcı sosyal hareket olmasından kaynaklanan politik çoğulculuğudur. Genel olarak tüm memurların sendikal haklara kavuşması istemini dile getiren eylemci memurlar, çok zengin çoğulcu bir siyasal platformu yansıtmaktadırlar. Eylemin ana özelliği katılımdır ve bu durum, eylemdeki herhangi bir yönetici ve yönlendirici gücü kendiliğinden dışlamaktadır. Hareketi herhangi bir politik merkezden yönetmek veya yönlendirmek onu böleceği gibi mümkün de görünmemektedir. Doğasında çoğulculuk olan böyle bir hareketi çok çeşitli fikirlerle zenginleştirmek ülkenin geleceği üzerine söz söylemek isteyen her politik gücün görevi olmalıdır.

Bugün devlet memurlarının sayısı 1,5 milyon dolayındadır. Bu aileleriyle birlikte 6 milyon kişi demektir ki, hiç bir güç Türkiye nüfusunun neredeyse onda birini oluşturan bu dev kitleye sormadan onlar hakkında karar almak artık çağdışı bir tutumdur. Bu tutuma devletin kadroları, devletin içinden karşı çıkarken demokrasinin derinleşmesiyle sorunların çözülebileceğini de gösteriyorlar. Demokrasinin derinleşmesi, emekçilerin ülke yaşamını daha çok etkilemesinin koşullarını geliştirecektir. Demokrasinin derinliği ise katılım, insan onuru ve insan haklarının tam anlamıyla gerçekleşmesiyle bağlıdır.

Halk egemenliğin temel hak ve özgürlüklerin sahibi olduğu bilincine vardıkça demokrasiye giden yol kısalacaktır. Bir kaç yılda bir halkın önüne konan seçim sandığı ise tek başına halkın bilincini geliştirmeye yetmez.Katılımcı demorkasiye giden yolda adım atmak, böyle bir demokrasinin temel unsurlarının gelişip güçlerdirilmesinden geçiyor. Emekçiler her düzeyde kararların oluşumuna katılmalı, yönetime ortak edilmelidir. Halkın sorumlulukları paylaşması, oluşturulan kararlara, politikalara ve uygulamalara saygıyı artıran bir olgudur. Halk adına karar almak değil, halkla birlikte demokrasiye, özgürlükçü katılımcı bir demokrasiye yürüyebilmek için olanaklara her zamankinden daha fazla sahibiz.

TBKP Genel Başkanı Nihat Sargın:

"Çözüm devlet memurlarının sendikalaşma hakkının tanınmasıdır"

Memurların yüzde 25 maaş zammına karşı başlattığı eylemler devam ediyor. TBKP Genel Başkanı Nihat Sargın bir açıklama yaparak: "Memurlar söz ve karar hakkı talep ediyorlar" dedi. Açıklama şöyle:

"Memurların haklı tepkileri polis zoruyla bastırılamaz.

Hükümetin saptağı maaş zamlarının düşüklüğünün yol açtığı memur eylemleri yaygınlaşıyor.Hükümet bu eylemler karşısında gene yanlış bir tutum almıştır. İlk günlerde direnişleri görmezlikten gelmeyi deneyen hükümet son günlerde memurların tepkilerini polis zoruyla bastırma yoluna seçmiştir. TBKP olarak, polisin memurlarla karşı karşıya getirilmesini kesin bir şekilde protesto ediyoruz. Bundan derhal vazgeçilmelidir.

Memurların giderek yaygınlaşan tepkisinin temelinde şu yatıyor: Memurlar artık maaşlarının ve öteki haklarının kendilerinin hiç bir katılımı olmadan, tepeden belirlenmesini, kaderlerinin birkaç bakanın iki dudağı arasında kalmasını kabul etmek istemiyorlar. Kendileriyle ilgili sorunlarda söz hakkı talep ediyorlar. Bu, sendikalaşma, sendikal hakları özgürce kullanma mücadelesinde ifadesini buluyor. aileleriyle birlikte altı milyonu bulan memurların bu katılım talebi karşılanmadan soruna bir çözüm bulunamaz. Memurların sendikal haklara kavuşmaları, onların sorunlarının çözüm yolunu açacağı gibi, ülkenin ve devletin demokratikleşmesine de büyük bir katkı olacaktır.

Partimiz, memurların haklı talep ve eylemlerini desteklemekte ve onlara baskı uygulanmasına karşı çıkmaktadır. Devlet çalışanlarının sendikal haklarının tanınması bugün birçok partinin programında da yer alan ulusal çapta bir sorundur. Hükümet bunu dikkate alarak bu konuda ivedi adımlar atmakla yükümlüdür.

KAOSTAN DEMOKRASİYE

Yeni ve çağdaş bir parti anlayışında şimdiden belirginlik kazanan unsur, böyle bir partide demokrasinin ancak konsensuslarla sağlanabileceği ve konsensusun ise her yeni durumda ve dönemeçte yeniden ve yeniden kurulması zorunluluğudur.

❒ Haydar Kutlu

Partimizin yasal başvurudan sonraki bugünkü konumun tanımlamak gerekirse Kaostan demokrasiye geçiş demek yanlış olmayacaktır. Partimiz bu geçişin sancısını yaşamakta ama şimdiden bu sürecin başladığını söyleyebiliriz. Bunun somut kanıtlarına, dayanaklarına artık sahibiz. TBKP Genel Yönetim Kurulu'nun Temmuz toplantısı somut kanıtlardan birini oluşturmaktadır. Bu geçiş sürecini anlayabilmek için öncelikle "kaos" ve "demokrasi" kavramları üzerinde durmak gerekiyor.

Demokrasi özgürlüğün politik ifadesidir. Demokrasinin evrensel değerlere sahip olduğunu kavramak gereği buradan geliyor. Ama aynı nedenle saptamak gerekli ki, özgürlüklerin farklı tanımları demokrasinin de farklı biçimlerini yada anlayışlarını doğurur.

Bugüne dek demokrasiyi yalnızca karşıtı ile tanımladık, yani anti-demokrasi ile. Bu tanım ve yaklaşım önceki tarihsel çağa ve onun mantığına uygundu. Birbiriyle sınıfsal antagonizma oluşturan özgürlük anlayışlarının bir demokrasi anlayışı çerçevesinde birarada olabilmeleri olanaksızdı. Ya biri ya öteki, ya burjuva demokrasisi ya proleter demokrasi olmak zorundaydı. Çağımızın yeni tarihsel mantığı ise iki kutuplu olmaktan çıkmıştır, çoğulcu mantık çağımızın, çağdaş insanın ve çağdaş, modern bir partinin mantığı olmak zorundadır. Bu mantık bize daha geniş ve daha derin bir demokrasi anlayışı yada kavrayışı veriyor. Ama aynı zamanda antagonizmaları yalnız sınıfsal çelişkilerde değil, sınıfsal olmayan çelişkilerde de aramak gereğini bu yeni durum düşündürmelidir. Örneğin kadın hakları, çevre sorunları da ciddi antagonizmaları içeriyor.

Öyleyse birliklerin çevresi genişlediği gibi karşıtlıkların da çevresi genişlemiştir. İnsani olmayan herşeye karşıtlık ve insani olan herşeyle birliktelik...

Ne var ki, yaşam burada söylendiği gibi öylesine basit değildir. Toplumsal olanın dışında bir "insani" olan yoktur. "Toplumsal olan" da yeniden ve bu çoğulcu mantığa göre tanımlanmak zorunda. Bugün toplumsalı yalnızca "sınıfsal" olarak anlamak olanaksızdır. İnsani olanı, sınıfsal olan-olmayan farklı çıkar, eğilim ve düşüncelerin bileşkesinde kendini ifade edecek olan bir "toplumsallık" anlayışından çıkarabiliriz. Böylesi çağdaş bir toplum ise henüz yaratılmadı. Bu toplumu tarif etmek durumunda henüz değiliz, ancak sorunlarını anlamaya ve bu sorunları formüle etmeye ve bizim bu farklılıklar içinde hangi farklılığı temsil ettiğimizi belirlemek durumundayız.

Kısaca değindiğim bu nedenlerle antidemokrasiye karşı militan bir mücadele görevini başa alarak ve bunu özellikle kendi ülke koşullarımızda asla gözardı etmeksizin demokrasiyi antidemokrasi ile değil, "kaos" ile karşılaştırmalıyız.

Kaos anarşi demek değildir. Öncelikle bu farkı görmek gerekir. Toplumsallığın dışında bir özgürlük anlayışı yalnızca "yıkmayı" esas alır, kaçınılmaz mantığı yıkıcılık olur ki, bu "anarşi"dir. Anarşiden farklı olarak kaos yıkmayı ve kurmayı da içeren "derin değişimlerin", bir başka deyişle büyük fırtınaların, depremlerin mantığıdır. Kaos aynı zamanda değişim çağında bir durumdur ve bu öyle bir durumdur ki, sözcüğün gerçek anlamıyla bir "pozisyon" değil sürekli bir harekettir, bir akıştır. Bütün eski yapılar bu güçlü selin darbeleriyle sarsılır, varlığına hala gereksinim olan yapılar ayakta kalırken diğerleri yıkılır. Bu arada hala varlığına gereksinim olduğu halde bu sele kapılıp giden geçmişin olumlu değerleri ve yapıları da olabilir. Kısaca kaos kendi başına kötü bir şey olarak algılanmamalıdır. Radikal değişimlerden yana olanların, kaosun yaşanması gerekli kaçınılmaz bir durum olduğunu da görmeleri ve bu durumun bir faturasının olacağını bilmeleri gerek. Burada tek tek saymaya gerek yok ki, yaşadığımız sancılar, bir kısmı kendi beceriksizliklerimiz ve hatalarımızın ürünü olsa bile, işte ödenmesi gerekli fatura bu demektir. Partimiz bu faturayı ödemiştir ve ödüyor.

Kötü olan şey derin değişmelerden yana olanların kaostan demokrasiye geçişi becerememelerinde yatıyor. Demokrasiyi hatırlamak işte tam bu noktada gerekli. Demokrasi farklı düşünce ve eğilimlerin birarada, bir amaç etrafında birleşerek örgütlü bir hareket ve örgütlü bir toplumsal yaşam yaratabilmeleri için gerekli. Yapıcılık ancak bu temelde olanaklıdır. Baskıcı, şoven, militarist bir geleneksel devlet anlayışına karşı sivil toplum, başka deyişle "örgütlü" toplum yaratmak istiyoruz. Toplumun sivil örgütlenmesine yardım etmek istiyoruz. Böyle bir toplumun yaratılmasının tek yolu aşağıdan, yani sivil güçler eliyle kurulmasıdır. Bunun önündeki temel bugünkü politik rejimdir. Bu politik rejimin demokratikleştirilmesi de, yine bu sivil sosyo-politik güçlerin eliyle ve özellikle politik, katılımı ile olacaktır. İşte 141-142-163 ve 1982 Anayasası başta olmak üzere varolan yasal engeller ve bu yasalarca korunan gerici, eskimiş zihniyet, köklü değişim için katılımın önünde ciddi engel oluşturmaktadır. Yine aynı nedenlerledir ki, "komünist partisinin yasallığı" için mücadele radikal bir demokrasi mücadelesi anlamına geliyor.

Yaşadığımız kaos yeryer anarşiye kayış eğilimleri doğurmuş olsa da bugün bu tehlike önlenmiştir. Yenilenme temel çizgisi üzerinden yasallık ve birlik noktasında yeniden "kararlılık" kazanan partimiz, yasal bir parti haline gelerek ve marksistlerin birlik girişimine bütün gövdesiyle katılarak amaçlılık kazanmış ve demokrasi gereksinimi böylece somut olarak ortaya çıkmıştır.

Demokrasi parti anlaylışı ile özdeştir. Kaos bize yeni bir parti anlayışının da ipuçlarını verdi. Yeni bir parti anlayışına öncelikle yeni bir çalışma tarzından varılabileceğini öğretti. GYK herşeyden önce kendi çalışma tarzını değiştirerek işe başladı. Ayrıntılarına daha sonra girilebilir, ama şimdiden şu belirlemeyi rahatlıkla yapabiliriz: GYK çalışma tarzı ve yeni tarz işbölümü ile katı merkezciliği desantralize etti.

Yeni ve çağdaş bir pati anlayışında şimdiden belirginlik kazanan unsur, böyle bir partide demokrasinin ancak konsensuslarla sağlanabileceği ve konsensusun ise her yeni durumda ve dönemeçte yeniden ve yeniden kurulması zorunluluğudur. İşte bu nedenledir ki, GYK parti içinde yeni bir konsensus çağrısı yapmaktadır. Konsensusu politik mücadele amaçları ve markşistlerin birliği dışında hiç bir önkoşula bağlamamaktadır. Bu saydığımız iki hedef ise, bir önkoşul değil amaçtır.

Böyle bir anlayışta birleşen GYK uzun, hem de pek uzun süredir partimizin susamış olduğu uyumlu ve verimle bir yönetim toplantısını gerçekleştirebilmiştir. Şimdi artık kaostan demokrasiye geçiş herkesin işi ve sorumluluğudur. Bu geçişi başarıyla gerçekleştirdiğinde TBKP marksistlerin birlik partisi için de en ileri katkıyı yapmış olacaktır. Marksistlerin birlik partisi TBKP'den daha yenilenmiş ve daha mücadeleci bir parti olmak zorundadır. Bu nedenle kaostan demokrasiye geçiş birlik sürecinin de temel sorunudur.

"Demokrasi Boşluğu"

❒ Zülfü Dicleli

Parlamentodaki muhalefet partileri, sık sık bir "iktidar boşluğu"ndan sözediyorlar. Bununla, hükümetin, başbakanın, cumhurbaşkanın, olması gerektiği gibi bir hükümet, başbakan, cumhurbaşkanı olmadığını söylemek istiyorlar. Onlara göre, hükümet, başbakan ve cumhurbaşkanı kendileri tarafından belirlendiğinde sorun çözülecek, "iktidar boşluğu" dolacaktır.

Parlamentodaki muhalefet partilerinin bu muhalefet tarzının yetersiz olduğunu gören sol parti ve çevreler ise bir "muhalefet boşluğu"ndan sözediyorlar. Onlara göre sol daha etkili bir muhalefet ile bu "boşluğu" dolduracaktır.

Her iki yaklaşım da gerçeğin belli yanlarını dile getiriyor, ama yalnızca belli yanlarını. Bugünkü iktidarı ve muhalefeti tam olarak değerlendirebilmek için önce her ikisinin de içinde hareket ettiği, her ikisinin de davranışlarını belirleyen daha genel çerçeveyi gözden kaçırmamak gerekiyor. Bu çerçeve rejimin çerçevesidir. Böyle bakıldığında, "iktidar boşluğu", "muhalefet boşluğu" belirlemelerinden öte, asıl sorunun, çözülmesi gereken sorunun, "demokrasi boşluğu" sorunu olduğu görülüyor.

Bugünkü hükümetin, başbakanın, cumhurbaşkanının bulundukları konumları terketmemek için, kendilerini daha güçlendirmek için her çabayı göstermelerinin geleneksel parti ve politika anlayışı açısından fazla şaşırtıcı biryanı olmasa gerek. Ve elbette onlar bu çabalarda ısrarlı oldukça, politik gelişmeler kilitleniyor. Ama, böyle bir hükümet, böyle bir başbakan, böyle bir cumhurbaşkanı nereden geldi, sorusu sorulduğunda, karşımıza bütün varlığıyla 12 Eylül geliveriyor.

Politik gelişmelerin kilitlenmesi niçin açılamıyor, muhalefet niçin etkili olamıyor, sorusunun yanıtı da 12 Eylül'den bağımsız değil.

Altını kalın kalın çizmemiz gereken nokta, bugün Türkiye'de normal, olağan bir politik faaliyet yapmanın olanaklarının olmamasıdır. Politika yapabilmek, parti olabilmek için, en azından düşündüğünü açık söyleyebilmek gerekir.

Ve bugün, partiler gerçek parti olabilmek, olağan bir politik faaliyet gösterebilmek için her adım attıklarında somut bir baskı ve dirençle karşılaşıyorlar, karşılarında hemen bir duvar yükseliveriyor. "Güneydoğu Raporu"nda, ihtiyatlı bir dille de olsa, Kürtlerin varlığını kabul etti diye, SHP hakkında Ankara DGM Savcılığında hemen soruşturma açılması, bunun en son örneği. HEP milletvekillerinin "uzun yürüyüş"üne çeşitli illerde çıkarılan engeller bir başka örnek.

Bu örnekler, gerçek anlamda bir iktidar boşluğundan sözetmenin hiç yerinde olmadığını, da gösteriyor. Tersine 12 Eylül'ün iktidarda hala varlığını sürdürdüğünü çok açık kanıtlıyor.

Politikayı sınırlayan, yozlaştıran, etkisizleştiren rejimin bu çerçevesi aşılmadan, hiçbir soruna çözüm bulmak olanaklı değildir. Asıl yapılması gereken olanaklı olduğu kadar geniş güçlerle birlikte yeni, demokratik bir rejimin, içinde iktidar-muhalefek kurumlarının ve bunlar arasındaki ilişkinin, politik faaliyetin olağanlaşacağı, bir çerçevesini çizmektir. Çoğulculuk, katılımcılık, korkusuzca düşünebilmek ve politik faaliyet gösterebilmek bu çerçevenin temel koordinatları olmak durumundadır. Böyle yapıldığında çok geniş güçler politik faaliyetlerini mevcut çerçeveden, yeni çağdaş bir çerçeveye hep birlikte geçmek amacına bağlı düzenleyebilirler ve o zaman mevcut kilitlenme bütün dirençe karşın aşılır.

Bugün iktidarı ve muhalefeti bir anlamda paralize eden bir ikinci faktör, dünyadaki hızlı değişikliklere hazırlıksız yakalanmak olmuştur. Geleneksel dünyaya bakış tarzı, dış politika anlayışı ve tercihleri ya değişmiyor ya çok yavaş ve kısmi değişiyor. "Türkiye'nin askersel-stratejik önemi", "dış tehditler", "Türkün Türkten başka dostu yoktur" kalıplarına takılmış kafalar, çağın hızla pluralistleşen mantığı karşısında felce uğruyor. Dış politik sorunlar bu durumda daha içinden çıkılmaz hale getiriliyor. Mevcut kilitlenmeyi aşmak için çok yönlü, pluralist, çok boyutlu bir dünya anlayışına ve dış politikaya ulaşmak son derece ivedilik taşıyor.

Rejim anlayışının değişmemesi dünya anlayışının değişmesini, dünya anlayışının değişmemesi de rejim anlayışının değişmesini frenliyor. Bunlar karşılıklı birbirini koşullandırıyor. Bunun tersi de doğrudur: Bir yönde atılacak olumlu adımlar öteki yönü de olumlu etkileyecektir.

Özetle, yeni Türkiye'nin temel koordinatları çoğulcu, sivil, demokratik, şiddetsiz bir iç politik yaşam, çoğulcu, centilmen, çok yönlü, barışçı bir dış politik yaşam olmalıdır. İçerde ve dışarda bütün güçlere, bütün olanaklara, bütün boyutlara açılabilmek, çağı yakalamanın önkoşulları olmuştur.

Bu temel koordinatları gerçekleştirmeyi herşeyin önüne koymayan bir yaklaşım, ister iktidarı, ister muhalefeti amaçlasın, gerçek bir boşlukta kalmaya mahkum olacaktır.

TBKP Genel Yönetim Kurulu İstanbul'da toplandı

TÜRKİYE'NİN TEMEL SORUNU DEMOKRASİYE ULAŞAMAMIŞ OLMAKTIR

TBKP Genel Yönetim Kurulu, kuruluş hazırlıkları tamamlanma aşamasına gelmiş olan İstanbul ilinde toplandı. Toplantıda, politik durum değerlendirildi, Anayasa Mahkemesinde açılan kapatılma davası ele alındı, önümüzdeki dönemin politik görevleri belirlendi; 23 Haziran Birlik Hazırlık Kurultayı değerlendirildi, birlik partisi kuruluş sürecine nasıl katkıda bulunulacağı ele alındı; partinin durumu konusunda yapılan değerlendirme temelinde, aynı zamanda parti örgütlerinin çalışmasına da örnek olmak üzere, GYK kendisi için yeni bir çalışma tarzı belirledi, il ve ilçe örgütlerinin yasal kuruluşlarının Ağustos sonuna kadar tamamlanması kararlaştırıldı, Kongre süreci konusunda yaklaşım geliştirildi ve aşağıdaki bildirinin kamuoyuna açıklanması kararlaştırıldı:

26 Mart seçimleriyle azınlığa düşen ANAP'ın halk iradesini hiçe sayan tutumu politik bunalımı derinleştiriyor. ANAP'ın erken seçime yanaşmaması ve 1992'ye kadar iktidarda kalmada ısrarı, Turgut Özal'ın Cumhurbaşkanı'nın yetkilerini de aşarak ANAP'ı ve hükümeti yönlendirmesi politik gelişmelerde kilitlenmeye yol açıyor. 12 Eylül'ün halen aşılmamış, politik rejim sorununun çözülmemiş olması sıkıntıları büyütmeye devam ediyor. Ülke jeopolitiğinin askersel-stratejik önemine dayandırılmış geleneksel dış politikanın iflasının getirdiği boşluk bunlara ekleniyor.

Bu durumun sorumlusu ANAP iktidarıdır.

Muhalefet partileri ise erken seçimi zorlamanın ve kendi iktidarlarını önermenin ötesinde, demokratikleşme sürecinin gereklerine göre davranmada geri kalıyorlar. Bu, onların politik etkinliğini de sınırlıyor.

Türkiye'nin temel sorunu demokrasiye ulaşamamış olmaktır. Kökü baskıcı, militarist, otoriter devlet geleneğinde olan bu sorun çözülmeden ülkemiz gerçek bir ilerleme sağlayamaz. 21.yüzyıla hazırlanan Türkiye bu sorun çözülmeden dünyada layık olduğu bir yer bulamaz. Halkına refahı yaşatamaz. Bu haliyle demokrasi tam olarak bir ulusal sorun olmuştur. Gecikmeleri de aşabilmek için ivedilikle çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi gerçekleştirmeliyiz.

TBKP'nin kapatılması için Anayasa Mahkemesinde açılan dava, demokrasi mücadelesinde merkezi bir yere sahiptir. Cumhuriyet Başsavcılığının iddianamesi, marksizmi ve Kürt halkının varlığını kabul etmeyi TBKP'nin kapatılması için yeterli saymaktadır.

Bu, ülkemizdeki bütün demokratik, çağdaş düşünce akımlarının, gerçekleri dile getiren bütün politik hareketlerin tehdit altında olduğunun yeni bir kanıtıdır.

Bir kere daha görülüyor, TBKP'nin özgürlüğünün güvence altına alınması, çoğulcu, çağdaş bir demokrasiye ulaşılmasında büyük bir adım olacaktır. Bu, bütün ülkenin sorunudur.

Demokratikleşme sürecinin önündeki engelleri aşmak ve demokrasiyi güvence altına almak, devleti demokratik yeniden yapılandırmak, ulusal güvenliğimizi yeni temellerde sağlamak, ulusal çapta bir mutabakatı gerektiriyor.

TBKP olarak, muhalefet partilerinin, parlamento içindeki ve dışındaki politik güçlerin, kitle örgütlerinin, aydınların, sosyal hareketlerin, Türkiye'nin geleceğiyle ilgilenen bütün güçlerin biran önce birlikte yada ayrı ayrı deklare edecekleri bir temel demokratik hedefler bildirgesinde anlaşması önerilerini destekliyor ve böylesi bir mutabakatın oluşması için çaba harcamayı görev biliyoruz.

Biz böylesi bir bildirgede; temel yurttaşlık haklarının, basın ve düşünce özgürlüğünün, toplantı ve gösteri özgürlüğünün ve örgütlenme özgürlüğünün sağlanması, aynı zamanda Kürt sorunu için adil, demokratik, barışçı bir çözüm yolunun açılması, yeni dünya koşullarına uygun bir ulusal güvenlik anlayışına varılması, bütün bunlara uygun biçimde devletin yeniden demokratik tarzda yapılanması konularının temel önem taşıyacağı görüşündeyiz.

Bu noktada Kürt sorununun çözüm sürecine girmesinin Türkiye'nin ve demokrasinin geleceği açısından yaşamsal olduğunu vurgulayarak belirtmek gerekiyor. Bu cesaret ve kararlılıkla çözmemiz gereken bütün Türkiye'yi ilgilendiren, bütün Türkiye'nin kaderini belirleyecek bir sorundur. Baskı ve şiddet yolunu dışlayan, Kürt halkının varlığını ve haklarını kabul eden çözümler Türkiye'yi güçlendirecek, ülke bütünlüğünü sağlamlaştıracaktır.

Öteyandan, Türkiye gerçekten demokratik ve eşit koşullarda bir seçim yaşamadan siyasal yelpaze yerli yerine oturtulamaz, bugün var olan ve gelişme eğilimi gösteren istikrarsızlık durdurulamaz. Böylesi bir seçimde, seçimlere katılacak partiler, ne kadar oy alırlarsa alsınlar, muhalefette yada iktidarda olsunlar, öncelikle ortak demokratik hedefleri yaşama geçireceklerine, öteki toplumsal güçler bunun ısrarlı takipçisi olacaklarına ilişkin halka söz vermelidir. Böylece toplumun çoğunluğunun taşıyacağı yeni, demokratik bir anayasanın ve rejimin politik güvencesi oluşacak, seçimler gerçekten bir çıkış yolu hazırlayabilecektir.

Uluslararası gelişmeler baş döndürücü bir hız aldı. Sovyetler Birliği ve Doğu Avrupa ülkelerindeki değişim ve bunun bütün dünyaya etkileri, Türkiye'ye de yansıyor. Dünyada onlarca yılın kalıpları ve tabuları yıkılmıştır. Bütün karmaşıklığına karşın soğuk savaşın sona ermesi, silahsızlanma sürecinin yol alması, insan hakları, demokrasi, özgürlük, ve sosyal adalet değerlerinin öne çıkması dünyamız ve ülkemiz için yeni olanaklar yaratıyor.

Değişen değerler sistemi, NATO'nun yeni duruma uyma çabaları, AT'ın hızlanan süreçleri, Orta-Doğudaki çalkantılar herşeyi yeni baştan düşünmeyi gerektiriyor. Türkiye bu değişime ayak uydurabilecek midir? Temel sorun budur.

DIŞA KAPALI BİR YENİLENME OLAMAZ

Ancak demokrasi sorununu çözen bir Türkiye, tarihsel dönemeci geçebilir, değişimlerin sunduğu olanakları değerlendirebilir, uluslararası ve bölgesel gelişmelere gerçek katkısını yapabilir, ekonomik büyümeye yönelebilir. Bunun için öncelikle yeni bir ulusal güvenlik ve dış politika anlayışına gerek var. Silahlanma harcamaları azaltılmalı, silahlı kuvvetlerin sayısı düşürülmelidir. Genel silahsızlanma perspektifi, bize bu olanağı açmaktadır.

Bütün bunları gerçekleştirebilmek için, otoriter, baskıcı yapı ve politikaları sürdürme yanlısı güçleri geriletmek gerekiyor. Bu eğilim, Türkiye'nin bugünkü gelişmelere ayak uyduramamasının, geride kalmasının baş sorumlusudur.

Türkiye'nin ağır bir kimlik bunalımı ve istikrarsızlık yaşadığı, ama aynı zamanda yeni gelişme perspektiflerini yakaladığı koşullarda, dünyadaki hızlı değişikliklerin de etkisiyle, Türkiye marksist hareketi de hem ağır bir kimlik bunalımı ve istikrarsızlık yaşıyor, hem de yeni olanaklarla karşı karşıya bulunuyor.

Geleneksel kimliğimiz çözülüyor, geleneksel işlevimiz ve anlayışlarımız yeterince birleştirici değil ve eskiye dönüş olanaksız. Kendimizi yeniden tanımlamak, rolümüzü ve meşruiyetimizi yeniden temellendirmek, teorik, ideolojik, politik ve örgütsel yaklaşımlarımızı yenilemek kolay değil ve bu, hiç de kısa olmayan bir süre gerektiriyor.

Burada tutulacak halka, kendi yenilenme sürecimizi, Türkiye'nin acil yenilenme görevleri çerçevesinde düzenlemek, kendi kimlik bunalımımızı Türkiye'nin kimlik bunalımını çözme sorununda rol oynayarak aşmaktır.

Dışa kapalı bir yenilenme olamaz, günlük politikanın dışında bir kimlik tanımı yapılamaz. TBKP'nin kısa deneyi, bütün eksiklik ve sorunlarına rağmen, bize bunu gösterdi. Bu deneyi geliştirmek ve yapıcı bir tartışma içinde öteki marksistlere aktarabilmek büyük önem taşıyor.

TBKP ve öteki marksistler, önümüzdeki dönemde, ancak temel özgürlüklerin kazanılması mücadelesinde ve bütün demokratik güçler arasında somut bir demokrasi mutabakatı oluşmasında aktif rol oynarlarsa, Türkiye'nin sosyo-ekonomik, kültürel, ekolojik gelişmesiyle ilgili somut ve yapıcı öneriler geliştirebilirlerse, olanakları değerlendirebilecek, politikada söz sahibi olacak ve bu doğrultu boyunca bütünsel bir yenilenme süreci yaşayabileceklerdir. Bu sürecin başarıya ulaşması bugünden yeni tarzda ve yeni anlayışlarla çalışmayı gerektiriyor. Tersi durumda varlık olanağımız olmayacaktır.

TBKP önümüzdeki dönem boyunca:

TBKP'nin kapatılması girişimine karşı ve 141-142-163'ün kaldırılması, politik tutukluların özgürlüğü için mücadeleyi, sonbaharda başlayacak bütün öteki demokrasi güçleriyle birlikte ya da paralel yürütülecek bir kampanya düzeyine yükseltmeyi;

Kürt sorununun yasallaşması, Kürt halkının varlığının kabülü ve Kürtler üzerinde baskı ve terör uygulanmasına son verilmesi için politik faaliyeti yaygınlaştırmayı;

Geçen yılın ve bu yılın süren işçi eylemlerinde, tüketici ve çevre hareketinde, kadın hareketinde, çeşitli aydın girişimlerinde ve son olarak memur eylemlerinde giderek belirginleşen ve gelişme perspektifi gösteren yeni türden, katılımcı sosyal hareketleri desteklemeyi, sivil toplumsal örgütlenmelerin yaygınlaşmasına yardımcı olmayı, bu konularda alternatif politikaların oluşmasına katkıda bulunmayı;

Mevcut ilişkilerimize dayanarak ve onları eşit haklılık ve karşılıklı saygı ve anlayış temelinde geliştirerek, muhalefet partileri, yeni politik kültüre açık yaratıcı aydınlar, kitle örgüt ve hareketleri, demokratik girişimler arasında, bir temel demokratik hedefler bildirgesinin seçimler öncesinde oluşmasına olanak sağlayacak bir mutabakatın ortaya çıkması için çalışmayı;

Gene aynı şekilde, 1990'larda Türkiye'nin dış politikası ve ulusal güvenlik politikası üzerine geniş çaplı bir tartışmanın yapılabileceği platformlar oluşmasına katkıda bulunmayı;

Marksistlerin Birlik Partisinin kurulması sürecinin başarıya ulaştırılması için çalışmayı, bütün güçleriyle bu süreç içinde yer alarak bu sürecin şimdiden Türkiye'nin gerçek değişimi ve yenilenmesi için zengin bir platform haline getirilmesine katkıda bulunmayı kendine görev bilmektedir.

TBKP en kısa sürede il ve ilçe örgütlerinin kuruluşunu tamamlayacak, bu görevlerin yaşama geçmesi için çalışacak ve kongre sürecini başlatacaktır.

Birlik Girişimini Politik bir Güce Dönüştürmeliyiz

Kurultay bildirgesinde ortak kimlik yaratabilmenin, politik yaşama aktif müdahalelerden geçtiği ifade ediliyor. Politika üretebilmek, herşeyden önce, politik gelişmelerin "içinde" olmayı gerektiriyor. Onu dışardan seyreden ve yorumlamakla yetinen marjinal bir hareket olmaktan kaçınmayı, politik gelişmeleri etkilmeyi ve var olan durumu değiştirmeyi temel alan kararlı bir mücadele yürütmeyi gerekli kılıyor.

❒ **Erdal Talu**

23 Haziran'da toplanan hazırlık Kurultayının ardından birlik süreci yeni bir gelişme evresine girmiş bulunuyor. Birlik Partisi Girişiminin, ortaya çıkışından buyana, gelişme sürecini değerlendirmek, temel zaafları konusunda sonuçlar çıkarmak ve bunları ortadan kaldıracak yaklaşımları geliştirmek, birlik sürecinin geleceği açısından önem taşıyor.

Birlik girişimini, kamuoyunda ve politik çevreler arasında amaçladığımız ilgiyi ve etkiyi henüz yaratamadığını görüyoruz. Birlik sürecine Türkiye'de ki marksist potansiyelin aktif ve coşkulu katılımını sağlamakta yetersiz kaldığımızı söylüyoruz. Kamuoyunda, basında ve değişik politik çevrelerde birlik girişimine karşı tutum, daha çok beklemek ve izlemek biçiminde ortaya çıkıyor. Halbuki aynı çevrelerin, güncel sorunlar etrafında bugünkü politik rejimi ve geleneksel, baskıcı devlet anlayışını hedef alan, onu değiştirmeyi amaçlayan, kararlı, demokratik çıkışlara sessiz kalmadığını görüyoruz.

Somut hakikat, birlik girişiminin henüz Türkiye'nin politik gündeminde, onu etkileyen ve belirlenmesinde rol oynayan bir politik güç olarak yer almayı başaramamış olmasıdır. Çeşitli deklarasyon ve bildirgelerimizde girişimin, ortaya çıkışıyla birlikte politik gelişmelere aktif müdahalede bulunmayı amaçlayan bir mücadele çizgisi izleyeceğini açıklamış olmamıza rağmen bugün en temel zayıflığımız, birlik sürecinin içe dönük kalmasıdır.

Birlik sürecini politikleştirmek gerekiyor.

Birlik Partisi Girişimi, halk için, aydınlar için ve bugün girişim içinde yer alsın veya almasın, politik parti ve çevreler için çekici olabilmelidir. Halk, bizim marksistler arasında birbirimize ne anlattığımızdan çok, onun içinde bulunduğu sorunlar için ne söylediğimize, daha da önemlisi bunlar için ne yaptığımıza ve nasıl mücadele ettiğimize bakacaktır. Aydınlar, düşünce ve politika üretilmeşinde kendi katkılarını yapabilme ve kendilerini bu süreçte ifade edebilme olanaklarına ne ölçüde sahip olabildiklerine bakacaktır. Politik parti ve çevreler için çekici olabilmek ise, onların bugün ayrı ayrı yürüttükleri politik faaliyeti ve eylemi kucaklayabilmeye ve asgari ölçüde de olsa aşabilmeye bağlıdır. Birlik sürecinde yeni bir kimlik yaratmaktan ve eski kimliğimize ait sınırların giderek silikleşmesinin gereğinden söz ediyoruz. bunun mümkün olabilmesi için, süreç içinde ayrı bir kimlikle politik mücadele yürütmenin giderek anlamını yitirmesi gerekir. Bu nedenle birlik girişimi, ayrı ayrı yürütülen politik mücadeleyi üslenmeyi ve bunu kendi mücadelesi haline getirmeyi başarabilmelidir. Tam bu noktada, TBKP'nin yürüttüğü yasallık mücadelesine, Kurultay bildirgesinde olduğu gibi politik endişelerle açık bir biçimde sahip çıkmaktan kaçınmanın, ortak kimlik yaratmaya ve 141-142'ye karşı mücadeleyi, birlik girişiminin acil görevlerinden biri haline getirmeye, ne ölçüde katkıda bulunduğunu düşünmeliyiz.

Kurultay bildirgesinde ortak kimlik yaratabilmenin, politik yaşama aktif müdahalelerden geçtiği ifade ediliyor. Bu düşünceyi birlik sürecinin yeni evresinde yaşama geçirmeyiliz. Birlik girişimi, ülkenin politik yaşamında etkili bir rol oynayan bir politik güç olabilmelidir. Bu nedenle, düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki yasakların ve Kürt sorunu konusundaki tabuların açılması amacıyla bir demokrasi kampanyası yürütmeyi önümüze somut olarak koymalıyız.

Birlik Partisi Girişiminin taşıdığı zayıflıkları gidermek açısından birlik sürecini politikleştirmek gerekiyor. Girişim içinde ortaya çıkan değişik platformlarda, kollektif bir biçimde düşünce ve politika üretilmesini temel almalıyız. Yerel girişimler ve diğer kurullar, herşeyden önce politik organlar olabilmelidir. Bunu başarabilmemiz, birlik sürecini geliştirmekte düşünce ve politika üretilmesinin önemini kavramamıza ve buna uygun bir çalışma tarzının birlikte geliştirmemize bağlıdır.

Birlik sürecinin içine girdiği yeni dönem, yeni bir çalışma tarzına yönelmemizi zorunlu kılıyor. Bu çalışma tarzı, kurmayı düşündüğümüz partide nasıl olmasını istiyorsak, onun temellerini bugünden hazırlamalı ve gerçekleşmesini sağlamalıdır. Kuracağımız partide de kollektif düşünce ve politika üretimi belirleyici öneme sahip olacaktır. Bu farklı çevre ve geleneklerden gelen, farlı düşüncelere sahip parti üyelerinin somut politik amaçlar etrafında birliğinin pekişmesi için gereklidir. Aynı zamanda partinin politik yaşamda etkili bir rol oynaması, onun sayısal gücünden çok, ürettiği düşünce ve politikaların toplumu etkileme gücüne bağlı olacaktır.

Politika üretebilmek, herşeyden önce, politik gelişmelerin "içinde" olmayı gerektiriyor. Onu dışardan seyreden ve yorumlamakla yetinen marjinal bir hareket olmaktan kaçınmayı, politik gelişmeleri etkilemeyi ve varolan durumu değiştirmeyi temel alan kararlı bir mücadele yürütmeyi gerekli kılıyor.

Herkese açık tartışma platformları yaratmalıyız.

Çalışma tarzımız, birlik girişimin her düzeyinde düşünce ve politika üretilmesine olanak sağlayacak bir biçimde olmalıdır. 15 Nisan Kuruçeşme toplantısı ve Kurultay deneyimlerimiz gösteriyor ki, dörder dakikalık zaman süreleri içinde değil düşünce geliştirmek, görüş açıklamak bile olanaksızdır.Herşeyi aynı anda tartışmak yerine, önümüzdeki politik görevleri ve birlik sürecinin içinde bulunduğu sorunları açık olarak tanımlamak ve ortaya koymak, bunları aşmak için politika oluşturmak amacıyla herkesin katılımına açık somut bir tartışma platformu hazırlamak, herhalde daha verimli, kollektif sonuçlara ulaşmamıza yardımcı olacaktır.

Düşünce ve politika üretme süreci herkesin katılımına açık bir süreç olmalıdır. Birlik girişimi içinde bu konuda zaten genel bir kabul ve anlayış birliği vardır. Sorun, katılımı gerçekleştirmek için amaca uygun somut biçim ve yöntemleri henüz geliştirememiş olmamızdır. Herşeyden önce, bir kişinin politika geliştirilmesine katkıda bulunabilmesi, birlik sürecinin sorunları, üzerine, birlik girişiminin yürüttüğü politik faaliyetin bütünü konuşunda ve tartışılan konuda farklı düşünceler hakkında bigiye sahip olabilmesine bağlıdır. bu nedenle birlik sürecinde açıklık ve saydamlığın sağlanması çok önemlidir. Ancak herkesin yukarıda değindiğimiz konularda açık enformasyona sahip olabilmesi de somut bir ihtiyaçtır. Bu nedenle önümüzdeki dönemde enformasyon bülteni sorununu çözmek, bunu yapılması zorunlu somut bir iş olarak ele almamıza bağlıdır.

Katılım sağlayacak uygun biçim ve yöntemleri geliştirebilmemiz, önemli ölçüde, bu konuda ki yüzeysel yaklaşımları terketmemize bağlıdır. Katılım, ne her konuda herkesin mutlaka bir söz söylemesi, ne de çok kişinin biraraya gelmesi ve çok sayıda insanın konuşması anlamına geliyor. Katılım, açık olarak tanımlanmış bir sorun ve somut bir konuda herkesin politika belirleme ve karar alma sürecine katkıda bulunma olanağına sahip olmasıdır. Politika üretme ve bunun yaşama geçme sürecine katılmasıdır. ayrıca katılımın bir öneminin olabilmesi için bunun, "havaya söylenmiş bir söz" den ibaret kalmaması gerekiyor. Hakikatı değişik yönleriyle görmemize yardımcı olan düşüncelerin bütünleştirilmesi ve bunun somut bir politik tutumda ifadesini bulması gerekiyor.

Kuracağımız partinin, desantralize (adem-i merkeziyetçi) bir çalışma anlayışına sahip olması ve yerel örgütlerin, insiyatigli bir politik faaliyet yürütmeleri gereği Kurultay Bildirgesinde de ifade edilmiş bulunuyor.Bu çalışma anlayışı, merkez organlarının görevlerini tüm parti örgütlerine yayan ve yerel örgütlerin, bulunduğu alanda parti merkezi gibi çalışmasını sağlayan çalışma tarzının yaşama geçirilmesine bağlıdır. Bu nedenle, daha bugünden yerel girişimlerin, birlik süreci içinde rolünün ve işlevinin arttırılması için ne yapılmalı sorusunu yanıtlamalıyız. Ayrıca birlik girişiminin her düzeyinde, oluşturulan kurul ve organların işlevli olmasına özen göstermeliyiz. Bunların kaç kişiden oluşacağını, kimlerin aday olup olamıyacağını ve isimlerin gönüllü katılımla mı, yoksa seçimlemi belirleneceğini tartışmak yerine, bu organın ne yapacağını ve nasıl bir çalışma tarzı izleyeceğini tarif etmeye yoğunlaşmalıyız.

Birlik partisinin, tüm görüş farklılıklarını bir zenginlik kaynağı sayacağı ve monoktik olmayan bir yapıya sahip olacağı konusunda genel bir kabul vardır. Kaldı ki birlik süreci, içinde farklı görüş ve eğilimleri barındıran bir süreçtir. Bu durumda, birlik sürecini ilerletecek kararlar alma yönteminin ortak mutabakatlara dayandırılması, bir zorunluluk olarak ortaya çıkıyor. Mutabakat, görüş farklılıklarının üsütünü örtmek, her konuda görüş birliği sağlamak ve bunun için uzlaşma aramak değil, farlı görüşlere rağmen birlikte adım atabilmek demektir. Ortak iş yapma temelinde, somut bir amaca ulaşmak için farklı görüş sahiplerinin birlikte hareket etme kararıdır. Ancak böyle bir anlayışla, parti içinde özgür düşüncenin gelişebilmesinin ve farklı görüşlerin birlikte yaşamasının koşulları yaratılabilir. Aynı zamanda, farklı düşüncelere rağmen partinin politik süreçlere müdahale edebilmesi sağlanabilir. Birlik girişimi içinde bu anlayışla hareket edebilmemiz, birlikte yeni bir politik kültürü ve ahlâkı, aramızda, bugünden geliştirmeye başlamamıza bağlıdır. Farklı görüşlerini, üzerini örtmeden somut olarak ortaya koymak, açıklıkla tartışabilmek, varılan ortak mutabakatları özenle korumak ve savunmak ve bu mutabakatlara dayanan kararların gerçekleşmesinde sorumluluk taşımak, aramızda ki ilişkilerin dayanacağı temel ilkeler olmalıdır düşüncesindeyim.

Birlik partisinin kuruluş süreci, artık geri döndürülemez bir nitelik kazanmıştır. Bu süreci sağlıklı bir sonuca ulaştırabilmek, önümüzde ki sorunları ne kadar ustalıkla çözmeyi başaracağımıza bağlıdır. Bunun için hepimizin daha yoğun katkısına ve çabasına ihtiyaç vardır. Birlik girişimini, ortak katkılarımızla, ülkenin politik yaşamında etkili rol oynayan politik bir güç haline getirmeliyiz. Biz, bunu başaracak koşullara ve olanaklara sahiy olduğumuza inanıyoruz.

ÖZELLEŞTİRME OPERASYONLARI

Türkiye'de kamunun genel ekonomi içindeki ağırlığı bilinmektedir. Bugüne kadar satılan birçokkamu kuruluşuna karşın yine de kamunun ekonomideki ağırlığı bilinmektedir. bugüne kadar satılanbirçok kamu kuruluşuna karşın yine de kamunun ekonomideki ağırlığı yüzde elli'nin üstündedir.

EKONOMİ SERVİSİ- ANAP iktidarı, "özelleştirme" adı altında başlattığı "tasarruf sahibinin ağzına bir parmak bal sürerek devlet kuruluşlarını yabancılara peşkeş çekme" taktiğini sürdürüyor. Türkiye ekonomisinin çok büyük bölümünü temsil eden devlet kuruluşlarının yüzde 5-15'i halka satılırken, geri kalan büyük bölüm uluslararası tekeller için elde tutuluyor.

Özelleştirme kervanında, ERDEMİR, ASELSAN, PETKİM gibi kuruluşlardan sonra sıra Türk Hava Yolları (THY) ve Türkiye Petrol Rafinerileri'ne (TÜPRAŞ) geldi. Başabakanlık Kamu Ortaklığı İdaresi (KOİ), 12 şirket ile 6 devlet iştirakinin özelliştirilmesinin ardından, THY ve TÜPRAŞ'ın hisselerinni bir bölümünün, ANAPkurmaylarının deyimiyle: "halka arz yoluyla" satışına hazırlanıyor. Yüzlerce tasarruf sahibi, kendilerine dev kuruluşların yalnızca "devede kulak" örneği yüzde 10'luk payın layık görüldüğünden, kalan yüzde 90'lık bölümlerin uluslararası tekellerin avucuna bırakılacağından habersiz, kıt kanaat biriktirdikleri ile hisse senedi alabilmek için banka kapılarında sıra beklemeye hazırlanıyorlar.

Özelleştirme adı altında yürütülen operasyonlar, aynı zamanda ANAP'ı besleyen finans çevrelerini de doyurmak için kullanılıyor. Bu amaçla, bu şirketlerin sözüm ona "değer belirleme" çalışmaları ANAP çıkarcılığının başrol oyuncularına veriliyor. Bu kez, ANAP'ın kuruluşunda aktif rol oynayan **Hüsnü Özyeğin**'in bankası Finansbank THY için, **Erol Aksoy**'un bankası İktisat Bankası da TÜPRAŞ için değer belirleme çalışmalarını sürdürüyor. Eylül ayı içinde ya da Ekim ayı başında TÜPRAŞ'tan başlayarak her iki kuruluşun da "özelleştirilmesi" planlanıyor.

Bu arada, gerek THY'nin, gerekse TÜPRAŞ'ın özelleştirilebilmesi için sermayelerinni tamamının ödenmesi ve KOİ'ye devredilmesi gerekiyor. bu konuda gerekli kararların önümüzdeki günlerde THY için Bakanlar Kurulu, TÜPRAŞ için de Yüksek Planlama Kurulu (YPK) tarafından alınması bekleniyor.

Buna göra halka açılma öncesinde THY'nin 180 milyar lira olan ödenmiş sermayesi 700 milyar liralık kayıtlı sermaye tavanına yükseltilecek. Ayrıca halen hisselerin yüzde 49'una sahip olan KOİ'ye, geri kalan yüzde 51'lik Hazine hissesi de devredilecek.

TÜPRAŞ'ta da halen 720 milyar lira düzeyinde bulunan ödenmiş sermaye 1 trilyon liralık kayıtlı sermaye tavanına yükseltilecek. Halen TÜPRAŞ'ın yüzde 49'una sahip olan KOİ, önümüzdeki günlerde TPAO ve Hazine'ye ait geri kalan yüzde 51'lik hisseyi de alacak.

Her iki kuruluşta da gerçekleştirilmesi öngörülen sermaye operasyonlarının, şirketlerin toplam değrelerinin daha yüksek gösterilmesi amacını taşıdığı kaydediliyor. Bu yöntemle. gösterilmesi amacını taşıdığı kaydediliyor. Bu yöntemle, belirlenenyüksek değerde, daha az temsil gücü olan daha çok hisse senedinin piyasa sürülmesi de sağlanacak. Böylece, halka arz yönetim diye yutturulmaya çalışılan operasyonda, "uluslararası tekellerin mümkün olduğu kadar çok pay sahibi" olmaları sağlanacak.Çünkü, hiç bilinmez, halkın 15 bin liradan alacağı TÜPRAŞ hisseleri, yabancıya "blok satış" sırasında, 10 bin liraya düşüverir, mhem de aradan belirli bir süre geçtikten sonra. Liberal ekonomi bu, hiç belli olmaz.

THY ve TÜPRAŞ özelleştirme operasyonlarının PETKİM örneğinne benzer şekilde yürütüleceği belirtiliyor.buna göre her iki kuruluş hisselerinin yüzde 5'i ile 15'i arasında bir bölümünün halka açılması planlanıyor. Hisse senedi satışlarının her iki kuruluş için ayrı ayrı, ayda 400-500 milyar lirayı bulması bekleniyor. Ayrıca, PETKİM örneğinde olduğu gibi, THY ve TÜPRAŞ hisselerinni bir bölümü, PETKİM'de olduğu gibi kendi çalışanları ve emeklilerine satılacak. Söz konusu satışlarda kolaylık olması açısından vade -uygulanabilecek ve bu uygulamada vade faizi alınmayacak.

Her iki kuruluşun da hisselerinin satış miktarında alt ve üst sınırların getirileceği belirtiliyor. Küçük tasarrufları korumaya yönelik olduğu ileri sürülen bu uygulamanın pratikte geçerli olmadığı, gerektiğinde yerli-yabancı büyük alıcıların "özel kontenjanlarla" hisse alabildiği vurgulanıyor. Ayrıca, halka satışların yalnızca hisselerin en çok yüzde 15'i ile sınırlı tutulması, "aslan payının yerli ve uluslararası tekellere ayrıldığı" yolundaki kuşkuları güçlendiriyor.

ERDEMİR ve PETKİM'den sonra halka açılmada en büyük adımı oluşturan THY ve TÜPRAŞ'a ilişkin son bilgiler şöyle: Türk Hava Yolları Anonim Ortaklığı (THY) 1989 yılında 10milyar lira kar etti. Ancak, Boğaziçi Hava Taşımacığılı şirketinin zararları karşılanınca THY'nin karı 4 milyar liraya çekildi. THY'nin filosunda 33 yolucu, 2 de kargo uçağı bulunuyor.

Türkiye Petrol Rafinerileri Anonim Şirketi'nin (TÜPRAŞ) Türkiye'nin tüm ham petrol ithalatının ve bunun rafine edilmesi işlerinin yüzde 87'sini üstlenmiş durumda. TÜPRAŞ'a bağlı olarak, Aliağa, İzmit, Kırıkkkale ve Batman Rafinerileri faaliyette bulunuyor.

"AŞIRI İSTİHDAM" YUTTURMACI

Kamu kuruluşlarını yabancı tekellere peşkeş çekme operasyonunu "haklı" göstermeye çalışın ANAP iktidarının öne sürdüğü bir gerekçe de, "KİT'lerin aşırı istihdam" ile yüklü oldukları yolundadır. ANAP kurmaylarına göre KİT'ler, gereksiz yere birçok işçi çalıştırmaktadır.

Oysa her zaman "rakamlara" dayanarak konuşmayı seven ANAP hanedanı nedense bu konuda rakamlara bakmayı akıl etmez. Çünkü rakamlar ne denli çarpıtsalar bile, "aşırı istihdam" yurturmacasını ortaya sermektedir.

Yukarıdaki grafik ve tabloya bakıldığında bu yutturmaca ortaya çıkıyor. Türkiye'de kamunnu genel ekonomi içindeki ağırlığı bilinmektedir. bugüne kadar satılan birçok kamu kuruluşunakarşın yine de kamunun ekonomideki ağırlığı yüzde 50'nin üstündedir.

Grafik ve tabloda görünen Batı Avrupa ülkelerinde ise durum tam tersinedir. Kamunun payı, başta sanayi olmak üzere ekonominin birçok alanında yok denecek kadar azdır.

Buna karşılık, Türkiye'de ekonominin yarıdan fazlasını temsil eden kamu sektörünün istihdam içindeki payı yalnızca yüzde 12.7'dir. Bir başka deyişle, devlet tüm işgücünün yalnızca yüzde 12.7'si ile tüm ekonominin yarısını kontrol etmektedir. ANAP kurmaylarına göre bu "yüzde 12.7 bile fazladır."

Oysa, endüstride etkinliği bulunmayan birçok Batı Avrupa ülkenide kamunun istihdamdaki payı "dörtte bir"in altına düşmemektedir.

İşte ANAP'ın, "yabancıya satışları" haklı gösterebilmek için sarıldığı birkuyruklu yalanı daha.

İŞ GÜCÜNÜN KAMU - ÖZEL PAYLARI (%)

KAMU
ÖZEL

	KAMU	OZEL
AVUSTURYA	28.4	71.6
DANIMARKA	32.6	67.4
FRANSA	26.7	73.4
ITALYA	24.1	75.9
HOLLANDA	25.8	74.2
NORVEC	28.9	71.1
ISVEC	37.6	62.4
INGILTERE	25.3	74.6
TURKIYE	12.7	87.3

Nükleer santrallar

SELLAFİELD KISKACINDA HAYAT

Daha önce yapılan araştırmalar santral cevresindeki çocuklar arasında lösemi vakalarının İngiltere'nin diğer yörelerine kıyasla on kat fazla olduğunu ortaya koymuştu. Ancak ebeveynlerin maruz kaldığı radyoaktivite ile ilişkisi bugüne dek ortaya konulmamıştı

Nükleer santrallar öncesi dönemde bölgedeki en önemli işyerleri madenler ve çelik fabrikalarıydı. Nükleer santrallar geldikten sonra diğer endüstriler zamanla yok oldu.

Santrallara karşı en önemli şikayetlerden biri yönetimin açık kartla oynamamasıdır. 1957'de santrallardan birinde yangın çıktı, bir felaket olabilirdi amaç önlendi.

Buradaki santrallar sayısız kazalar ve çevreye yayılan "açıklanamaz" yüksek radyoaktivite dozlarıyla dolu bir tarihe sahiptirler. Bu karanlık tabloya karşın şirket, imajını parlatmak için yılda 6 milyon dolar dolayında para harcıyor. Ve başarılı da oluyor.

İngiltere'nin kuzeybatısında gölleri, pitoresk köyleri veyeşil tepecikleriyle ünlü **Cumbriya** eyaleti yer alır. Bölge, turist gözünün farkedemiyeceği bir özelliğiyle de bilinir: İngiliz nükleer sanayinin konumlandığı alandır.

İrlanda Denizi'ne doğru kıyıda **Sellafield** uzanır. Sellafield altı nükleer santral, bir deney reaktörü, yüksek radyoaktif artık deposu, çeşitli fabrikalar ve yeni inşaatlarla tam bir sanayi yerleşimidir. Şunu da eklemek gerek: Nükleer santrallardan ilkisi 1957'deki kazadan sonra devre dışı kaldılar.

Sellafield dillere destan araştırmalar ve raporlara konu olmuştur.

Bunlar arasında en çok ses getireni geçen ay tamamlandı ve sonuçları açıklandı. Southampton Üniversitesi'nden **Prof. Gardner**'in beş yıl süren bu araştırmasında, çocuklardaki kan kanseri ile büyüklerin iş sırasında maruz kaldıkları radyoaktivite arasındaki ilişki sergileniyor.

Daha önce yapılan araştırmalar santral çevresindeki çocuklar arasında lösemi vakalarının İngiltere'nin diğer yörelerine kıyasla on kat fazla olduğunu ortaya koymuştu. Ancak ebeveynlerin maruz kaldığı radyoaktivite ile ilişkisi bugüne dek ortaya konulamamıştı.

Araştırma sonuçları açıklandığında işçiler ve öteki yöre sakinleri şaşırtıcı bir sessizlik gösterdiler. Sellafield yönetimi işçilerle, "telaşa mahal" olmadığı konusunda ardışık toplantılar yaptı. Yönetime göre radyoaktivitenin lösemiye yol açtığına dair hiçbir kanıt yok.

İngiliz basın-yasın kuruluşlarının tepkileri belirlemek için yönelttiği sorulara işçilerin neredeyse tümü kıyaslamalı yorumlarla yanıt veriyordu: "Çok sağlıklı iki çocuğum var," ya da "Her endüstri rizikolar taşır" gibi . .

KONTRAT

İşçiler, kendilerinin ve çocuklarının sağlığı üzerinde böylesine olumsuz sonuçları sergileyen araştırmaya neden aynı türden ve böylesi bir tepki gösteriyorlar sorusunu, görüşme için bir gönüllü aradığım sırada bir Sellafield işçisi hızla ve telaşla yanıtladı:

Gazetecilerle konuşulmaz. Yönetimin izni olmaksızın santralle ilgili basına hiçbir bilgi sızdırılmayacağı konusunda her işçi bir sözleşme imzaladı. Ve insan ister istemez **Sunday Teleraph**'da santraldaki bir olay üstüne bilgi verdikten sonra istifa ettirilen **Phil Candy**'nin başına gelenleri hatırlıyor.

Sonunda benimle konuşmayı kabul eden birini buldum. Adını gazetede yayımlamayacaktım ama. Ben de onu **Henry** diye adlandırdım. **Henru**, bölgedeki son kömür madeni de kapandıktan sonra geçimini Sellafield'den sağlıyordu.

O zamandan beri isteksizce çalışıyordu. **"Hiç seçeneğim yoktu. Bir kaç aylık işsizliğin ardından orada çalışmaktan başka hiç seçeneğim yoktu."** diye anlatıyor uzattaki Sellafield'in silüetine göz atarken. **Henry**'ye göre insanlar bölgede artan lösemi vakalarından bayağı rahatsızlar. "Ama karmaşık duygular bunlar. Sellafield, toplumu kıskaca almış. Hemen hemen herkes santralda çalışıyor, ekmeğini orada kazanıyor. Sellafield olmasa savaştan önceki duruma düşecektik: yoksulluk ve kitlesel işsizlik."

YOK OLDU

Nükleer santrallar öncesi dönemde bölgedeki en önemli işyerleri madenler ve çelik fabrikalarıydı. Nükleer santrallar geldikten sonra diğer endüstriler zamanla yok oldular. **Henry**' ye göre bir rastlantı değil. "Sellafield büyüdükçe ve daha çok işçiye gereksinim duydukça madenler ve çelik fabrikaları kapandı. Bizler de ister istemez nükleer santrallara sürüklendik."

Sellafield yönetiminin sözcüleri, santralların ne denli güvenli ve temiz olduklarını göstermek için, nükleer santralları sık sık kömür madenleriyle kıyaslıyorlar. **Henry** bunu anlamsız buluyor. **"Ben madenlerde çalışmaktan hoşnuttum hep. Tabii ki işçiler sömürülüyordu. Pis ama onurlu işti."** Karısı **Barbara** araya giriyor: **"Elbette madende kazalar olurdu, ama herkes neyin tehlikeli olduğunu biliyordu. Şimdi belirsizlikler içinde yaşıyorus ve suçsuz çocuklar kurban ediliyor."**

DEVAMI 15. sayfada

HODRİ MEYDAN

Talat Ulusoy

Dünya küçülüyor. Yerküre ufalıyor demek istemiyorum elbet. İletişim (kominikasyon) ve bilişimdeki (informatika) gelişmeler Kafdağı'nı aştı. Polinezya'da olup bitenleri Polenezköy'deki günü gününe izleyebiliyor.

Dünya küçülüyor, ama dünyamız büyüyor. Yani insan büyüyor. Hala küçük kalmakta direnen, küçük hesaplar peşinde koşanlar çok, deseniz de, bu bir şeyi değiştirmez. İnsan küçüklüklere inat büyüyor. Gelişim bu yönde.

Yeryüzende ortaya çıkarılacak (keşfedilecek) Amerika kalmadı. Gözler şimdi makrokosmos'un sonsuzluğunda. Öte yadan hem keşif, hem de buluşlar (icad) alanında mikrokosmos'a daldı insan. Mokrokosmos da bir sonsuzluk. Büyük buluşlar çok küçük oluyor artık. İnsan küçük'ü buldukça büyüyor: Canlı hücresinin temel taşı DNA'yı ortaya çıkardığı gibi, kompüterin temel taşı yongaları (chips) bulduğu gibi...

Basit birey/ toplum kıyaslamasının, bireyci/ toplumcu ikilemi yaratılmasının mikrokosmos'a dalışla bir koşutluk içinde olduğunu düşünürüm. Özellikle iletişim ve bilişim alanındaki büyük gelişmeler, bilgi edinme alanında demokrasini ve birey özgürlüğünün nesnel temellerini oluşturuyor. Nesnel temelin varlığı bu gelişmelerin birey ve toplum aleyhine kullanılamayacağı ya da demokratikleşme ve özgürleşmesini kendiliğinden gerçekleşeceği anlamına gelmiyor. Nesnel temel, ayakla-rımızın nereye basacağını gösteriyor.

HODRİ MEYDAN

İletişimde ve bilişimdeki başdöndürücü gelişmeleri yakalayabilmenin, insan ve çevresi yararına kullanımını yaygınlaştırabilmenin önüne heyula gibi dikilmiş bir engel var: Seçilmemişler iktidarı, yani geleneksel devletçi-bürokratik yönetim yapımız. Ama ayakları boşluktu sallanıyor.

Hükümetten izin almak koşuluyla da olsa, Sovyetler Birliği radyo ve televizyonda devlet tekelini kaldırdı. Türkiye direniyor. Nereye kadar?

"Hodri Meydan" kavgası bir kez daha gösterdi ki, merkeziyetçi ve tekelci yapılar kökten adaletsizliktir. Yönetimini ele geçiren çiftlik gibi kullanıyor. Yönetim dışı partiler ise, dakika ve saniye hesabıyla "yayın hakkı" kavgası veriyor. İnönü ve Demirel ilk istediklerinde TV'ye çıksalardı, TRT'miz demokratik mi olacaktı?

Türkiye'de 70 yıl sonra yasal bir komünist partisi, TBKP kuruldu. Radyo ve televizyonda ses yok. "Gündere bayrak çekildi ve günün mana ve ehemmiyetini ifade eden konuşmalar yapıldı" türü önemli haberlerden ötür TBKP'ye yer kalmadı mı dersiniz?

Benle Gelen Düğün Bayram

"İktidara gelince nasıl olsa herşeyi düzeltirim" anlayışı yanlış. Adalet getiriyor, gelişmelere bugünden müdahale edebilmenin önünü tıkıyor. Parlamento'daki muhalefet boşluğu sanırım buradan kaynaklanıyor. Belki iktidar olunca aynı "anti-demokratik" olanağı ben kullanırım anlayışı, belki de devletçi-bürokratik yapıyla tam kopuşamamaktan ötürü, çağdaş gelişmelerin dayattığı yapısal değişimlerin hiçbirine gerçekçi ve somut çözümler önermiyorlar. Muhalefet boşluğunu doldurmaya aday Marksist Sol demokratik bir iletişim ve bilişim düzeni tasarısını tartışmaya sunabilmelidir. Alaturka "ANAP neokonservatizmi"nin bu konuyu da iğdiş etmesine olanak vermemelidir.

Büyüyen insan özgürleşmek istiyor. Düşüncede, iletişimde bilişimde özgürleşmek. Özgürleşmenin önündeki duvara her tuğlasından ve bugünden yüklenen, geleceği kazanan olacaktır.. Marksist Sol geleceği bugünden ellerine almalı.

DOGU DA BATI DA DÜŞMANSIZ KALMIŞTIR

Madem ki yeni bir çağa giriyoruz, Sağında solun da eski ideolojik seçimlerini, yani gözlerindeki at gözlüklerini bir tarafa atıp dünyaya ideolojiden arınmış olarak bakması, ondan sonra ideolojilerini etik anlamda bu çağa nasıl adapte edebilirim diye düşünmeli derim.

Söyleşi: Halil Korkmaz

Akyol- Sayın Akyol Dünyadaki değişimleri klasik bir söylemle ve kapitalizm açısından nasıl değerlendiriyorsunuz.

Bence bu değişimlerin temelinde iki önemli etken var. bunlardan birisi merkezi plancı yahut kollektivist ekonomilerin, yahut komünist ekonomilerin kastım otoriter sosyalist rejimlerdir bu tür ekonomilerin sanayi toplumlarında yürüyemiyeceğinin anlaşılmış olmasıdır. Piyasa mekanizmasının sanayi toplumlarında gerekli olduğunun anlaşılmış olmasıdır. Bu durum iki sistem arasındaki ideolojik kavgayı neredeyse ortadan kaldırmıştır. Sanayileşmenin başlangıç aşamasında merkezi plancı sosyalist ekonomilerin bugün hiçbir insanın düşünmemesi gereken ağır insani maliyetine rağmen sanayileşme yolunda başarı sağladığı belliydi. Bu da sovyet modelini veya bu anlamdaki sosyalist ekonomileri üçüncü dünyada cazip hale getiriyordu. Ancak toplum belli bir sanayileşme düzeyine geldiğinde yani toplum basit olmaktan çıkıp karmaşık hale geldiğinde merkezi planlamanın imkansız olduğu görülmüştür. Dolayısıyla merkezi planlamanın imkansızlığıyla birlikte merkezi planlama fikrine, kollektivizm fikrine, marksizm fikrine dayanan dış politika yaklaşımları ideoljik yaklaşımlarda etkinliğini kaybetmiştir. Bunun bir başka sonucuda SSCB'nin merkezi planlama yüzünden bugün bir üçüncü dünya imparatorluğu durumuna düşmüş olmasına karşı çözümün batı ile ekonomik işbirliğinde görülmesidir. Batı ile ekonomik işbirliği yapabilmek içinde batının bir takım konseptlerini kabul etmek gerekiyordu. Aradaki ideolojik, politik rekabeti Gorbaçov'un deyimiyle iki tarafında yararına işbirliği durumuna getirmek gerekiyordu. Böylece bu anahtar doğu ile batı arasındaki birçok buzu eritmek için yeterli olmuştur. Ve bugün artık bir Sovyet- Amerikan yahut aksine biliyorsunuz Avrupa, AET bugünkü yaptığı toplantıda Sovyetler Birliğine 15 milyar dolarlık yardım imkanı tanımıştır. Eski ambargoları, Berlin duvarını, Kore savaşını, soğuksavaşı v.b. düşünürsek şimdi sosyalist literatür tarafından emperyalizm aşamasına geldiği için mutlaka savaşçı olacağı yıllardan beri iddia edilmiş olan batı sistemi Sovyetler Birliğine 15 milyar dolarlık yardım öngörmektedir. Demekki birinci etken ekonomiktir.

İkinci etken insanların anlayışında eğitimin yaygınlaşmasına paralel olarak, yaşamakta olduğumuz

enformasyon devrimine paralel olarak insanların ufku genişlemiştir. Dolayısıyla iki taraftada var olan "Düşman"la sınırlanmış dar bir ufuk yerine, işbirliği arayışlarının genişlettiği bir ufuk meydana gelmiştir. Bu da insan hakları demokrasi gibi değerleri birinci derecede ön plana çıkarmıştır. Eskiden Batı Dünyası hepimiz biliyoruz ki Hindistan'da Cezayir'de, Afrika'da, G.Amerika'da çok gaddarca sömürgeci katliamlar yapabiliyorlardı. Bugün kendi kendilerini bu konuda sorguluyorlar suçluyorlar. Ve Sovyet blokuda Stalin zamanındaki cinayetlerine hepimiz biliyoruz bunu Burjuvazinin tasfiyesi, sınıf olarak tasfiyesi diyordu. İki tarafta kendi şiddet eylemlerini ideolojik olarak meşrulaştırıyorlardı. Bunun sebebi kendi ideolojik yargılarının değerler scalasında en başta bulunmasıdır. Halbuki demin belirttiğim enformasyon devrimi, eğitimin gelişmesi, görüş ufkunun genişlemesi sonucunda demokrasi fikri ideolojik önyargıların önüne geçmiştir. Bu iki sebeple dünyada çok büyük bir değişim yaşanmaktadır.

- İki sistem arasındaki ideolojik kavga neredeyse ortadan kalkmıştır. dediniz. Bunu biraz açarmısınız. İdiolojik boyutu yerine neler öne geçmekte.

Akyol- İdeolojik mücadele ortadan kalkmıştır derken, ideolojinin Gorbaçov öncesi tarifleri anlamındaki ideoloji ortadan kalkmıştır. Yoksa hala dünyada bir demokrasinin tarifi konusunda anlaşılabilen, dünyada ayrı bir batı dünya görüşü vardır, 3. dünya ülkelerinin kendilerine göre görüşleri vardır. Amerikalıların deyimiyle komünizm sonrası toplumların veya sosyalist toplumların kendilerine göre ayrı değer yargıları vardır.(ideolojik mücadele) Soğuk harp ideolojileri anlamında ortadan kalkmıştır. Yahut ideolojik değerlerin demokratik ve insani değerlerden öncelikli olması biçimindeki bir dönemden çıkıyoruz. Ama felsefi değerler arasındaki çatışma devam edecektir, bu da devam etmelidir. Felsefi değerler etrafındaki mücadele devam edecek derkende artık bloklar arasındaki değil, insanlığın kendi sirkülasyonu içerisinde çeşitli felsefi değerlerin rekabeti çatışması diye anlıyorum.

-Doğu Avrupadaki gelişmelerle sosyalizm bütün .... ve değerlerini masaya yatırdı. kapitalizm veya Batı kendini sorgulama konosunda biraz çekingen davranmıyormu?

Akyol- Sosyalizmin kendini Batı dünyasından muhafazakar sağdan daha fazla sorguladığı muhakkaktır. Bunun sebebi sosyalist düşüncenin daha fazla demokratik olması değil daha fazla başarısız olmasındandır. 1957 yılında Kruşçev 1980 yıllarda Sovyetler Birliğinin Batıyı geçeceğini ve kapitalizmi mezara gömeceğini söylemiştir. Bu böyle gerçekleşmemiştir. 1950 lerin 60 ların kalkınma hızı 70 lerde gerilemeye başlamış 80 lerde de negatife dönmüştür. Diğer başka bir faktör ve bana göre de en önemli faktör sosyalizmin bir üretim modeli olmadığı anlaşılmıştır. Şimdi problem şu Sovyetler Birliği'nde 24 milyon kalem üretim yapılmaktadır. Yani çividen, bardaktan en gelişkin cihazlara kadar... Halbuki bir köy toplumunda her halde üretilen malların sayısı bini geçmez. Bu 24 milyon üretim birimini nasıl üreteceksiniz, birbirleriyle ilişkisini nasıl kuracaksınız. Çünkü bunların bir bölümü öbürünün gelişidir, başkasının çıktıları başka bir üretimin girdisidir. Bunları merkezi planlamayla planlamak mümkün olmamıştır. Dolayısıyla bu kadar üretim biriminin birbirleriyle ilişkilerinin ne olacağı, bu konuda piyasa ekonomilerinin cevabı bellidir. Bunların ilişkileri piyasa mekanizmasında görünmeyen el ile sağlanır. Bu da anlaşılmıştır ki görünmeyen el değildir görünen eldir adı piyasadır. Öbür tarafta deniyorduki bu merkezi planlamayla yapılır. Kapitalizmin dengesiz gelişmesi, fazla veya eksik üretim buhranları önlenir deniyordu. Bu mümkün olmamıştır. Dolayısıyla kendisiyle en çok tatmin olamayan, kendisi en çok başarısıza uğrayan sistem sosyalizm olduğu için kendi mirasını sosyalizm reddetmektedir. Batı Dünyasına gelince, bugünkü Kapitalizm dünkü Kapitalizm değildir.

Zaten bugün Kapitalizm deyimide kullanılmamaktadır. Hem batının kendisi hem doğunun kendisi 18.yüzyılın gaddar Kapitalizmini hatırlatması nedeniyle piyasa mekanizması deyimini kullanmaktalar. Kapitalizm veya piyasa ekonomileri bunu kendi dinamikleri içinde yenilenmelerini yapmışlardır. Doğu ise Stalinci veya monolitik sistem içinde yenilenmesini yapamadığı için bugün büyük bir bunalımla karşılaşmış ve o yüzden Stalin'in dışında hatta Lenin'in dışında çözüm yolları aramaya, Bernstein'a kadar çözüm yolları aramaya yönelmiştir. Sosyalizmin otokritiği bundan kaynaklanıyor.

Akyol- Sosyalizmdeki bu değişiklerin Yeni sağa yansıması çok iyi olmuştur. Çünkü Yeni sağ düşmansız kalmıştır. Sosyalist blokunda Batının da düşmansız kalması çok iyi olmuştur. Dolayısıyla günümüzde bir düşman göstererek, insanları o düşmana karşı savaşın cihazı haline getirmek yani bireyi ortadan kaldıran bireyi bir makinanın parçası haline getiren bütün ideolojiler büyük bir bunalıma girmişlerdir. Ben bu bunalımın 1930 lardaki bunalım gibi veya geçici, konjonktürel olduğu kanaatinde değilim. Bundan sonra insanları düşman göstererek kazanmak veya yönlendirmek yerine, ütopya unsuru olsa da olmasada insanları daha iyi göstererek kazanma şeklindeki eğilimler artacaktır. Bunun artmasıda insanlığın iktisadi, felsefi ve kültürel bakımdan gelişmesi için son derece faydalı olacaktır. Düşmanın ortadan kalkmasının batı'da felsefi bir boşluk meydana getirdiğinide unutmamak gerek. Batı bugün insan hakları diyor. Pazar ekonomisi diyor. Fakat insan hakları ve pazar ekonomisi kavramları insanların kendilerini ontolojik bir açıdan izah etmelerine kendilerine misyon biçmelerine yetmez. Bu değişimin arkasından ben bir felsefi boşluğun geleceğini düşünüyorum. Bu felsefi boşluktan iyilikte çıkabilir, yeni Hitler'lerde çıkabilir, yeni Stalin'lerde çıkabilir. Böyle bir riskde vardır. İşte burda Avrupa sağına düşen görev bu felsefi boşluktan Hitler'in çıkmasını önlemeye çalışmaktır, İnsan haklarının gelişmesini demokrasinin kökleşmesini, bilhassa pragmatizmin felsefi değerlerle bütünleşmesini sağlamaktır. Aksi halde pragmatizm insanı faşizme de götürebilir, askeri diktatörlüğede götürebilir. Burada batıya düşen görev yeniden felsefi değerlere dönüşü sağlıyacak bir entellektüel canlılık meydana getirebilmesidir. Burada şunu da belirteyim; Brezezinski insanlığın politikalarından çok felsefelerin etkili olacağı bir çağa girdiğini söylüyor. Ve bu felsefi değerler arayışının yoğunlaştırılmasına yol açacaktır. İnsanlığın bu ihtiyacı aydınlar tarafından sosyal ilerleme istikametinde, sosyal gelişme istikametine karşılaşmazsa, toplumda herkes dünün otoriter eğilimlerine özlem duyabilirler. Böyle bir tehlikeyi ben çok ciddi olarak görüyorum.

-Soruna birde Türkiye açısından baktığımızda sağ ve sol yaklaşımlarda ne gibi değişimler olmuştur.

Akyol- Türkiye açısından soruna baktığımızda bir 12 Eylül hadisesi var. 12 Eylül bir kere kendi amacını aşan sonuçlar doğurmuştur. Bir defa herkes 12 Eylül darbesini yedikten sonra demokrasinin ne kadar gerekli olduğunu anlamıştır. Halbuki 12 Eylülden önce demokrasi bugünkü kadar itibarlı değildi. Demokrasi dışı, demokrasiye karşıt ideolojiler daha itibarlıydı. Bunların çeşitli değişik ideolojik jargonlarınıda biliyoruz. 12 Eylül göstermiştirki demokrasi dışında çözüm aranacaksa bu çözümün en güçlüsü Türkiyedeki askeri rejimdir. Öyleyse çözümü demokrasi içine arayalım görüşü ağır basmıştır. 12 Eylül amacını aşan sonuçlar doğurmuştur. Zaten Doğu Avrupadaki ve Sovyetler Birliğindeki gelişmeler daha başlamadan önce Türkiye'de sol Marksist-Leninist heyecanını kaybetmişti, sağda anti-komünizm heyecanını kaybetmişti. Bu Gorbaçov'un geldiği 1985 ten öncedir. 82'nin 83'ün gazetelerine , partilerin bildirilerine bakın sağda anti-komünizmi boyutu, solda da devrimcilik boyutu bitmiştir. Yani heriki tarafta aklın yolunu aramaya başlamıştır. Buna dünya eşlik etmiştir arkasından. Türkiye'de 12 Eylül'ün amacı otoriter bir devlet rejimi kurmakken, tersine toplumda bu liberal bir düzenin herkes için gerekli olduğu anlayışının yerleşmesi sonucunda meydana gelen bu ortama dünya eşlik etmiştir. Türkiyenin bugünkü geldiği aşamayı Dünyanın bir yansıması olmaktan önce Türkiye'nin kendi dinamikleri ile geldiği bir aşama olarak görüyorum. O bakımdan da daha iyimser olarak bakıyorum bugün Türkiye'ye Bu dışardan esen bir rüzgar olsaydı bir bunalım döneminde çok çabuk ortadan kalkabilirdi. bu gelişme Türkiyenin kendi tecrübelerinden doğduğu için iyimser bakıyorum. Ama bu risklerin ortadan kalktığı anlamına gelmez. Nitekim Türkiye'de Gorbaçov

DEVAMI 15. sayfada

KADINLARIN EN ÇOK KORKTUKLARI FAKAT MAHKEMELERE EN AZ YANSIYAN OLAY

TECAVÜZ

Tecavüze uğrayan kadında bu olay önemli ruhsal izler bırakmaktadır. Etraftaki kişiler anlayışlı ve sevecen olsalar dahi olayın olumsuz etkisi yıllarca kadının yakasını bırakmaz.

❒ **Gül Özdamar**

Köy düğünü bitti. İstanbul'dan düğüne gelenlere kalacak yer bulunmalıydı. Onların eskiden beri tanıdıkları "pirtik" lakaplı yaşlı adamı misafir etmek üzere onlara çağırdılar.

Kadınların en çok korktukları fakat mahkemelere en az yansıyan olay tecavüz. Gerçi son dönemlerde polise başvurmalarda artış görülmektedir, fakat yine de tecavüze uğrayan bütün kadınlar buna cesaret edemezler. Araştırmalar tecavüze uğrayan kadınların sadece onikide birinin polise başvurduğunu gösteriyor.

Akşam yaıldı, salonda beş kişi vardı. Sözünü ettiğimiz misafir edilen yaşlı adam, evin 17 yaşındaki kızı ve onun anne babasıyla ablası.

Tecavüze uğrayan kadında bu olayın önemli ruhsal izler bırakmaktadır. Etrafındaki kişiler anlayışlı ve sevecen onsalar dahi olayın olumsuz etkisi yıllarca kadının yakasını bırakmaz. Birçoğu başından geçen olayı anlatmaz bile. Kimsenin eşinin, yakınlarının ya da polisin ona inanmayacaklarını düşünür. Olayı kimsenin bilmemesi sanki onun da bir gün unutabileceğini getirecektir. Halbuki gerçekte hiç de böyle olmaz. Olayın etkesi uzun yıllar devam eder.

H.... kabus gördüğünü sanarak uyandı. Uyandığında ilk hissettiği şey üzerinde çöreklenmiş adamın ağırlığı oldu. Kalkmasıyla adamı üzerinden atması bir oldu. Ne olduğunu anlayamamıştı bile. Bu olayı hiçkimseye söyleyemedi. Ta ki karnı büyüyünceye kadar. Çocuk altı aylık olduğunda durumu annesi ve diğerleri fark ettiler.

Zelda-West Meads konuyla ilgili olarak şöyle söylüyor: "Böyle bir olayı gizli tutarak tekrar normal ilişki düzlemine dönmek kolay değildir. Eğer partneriniz yoksa ya da onunla konuşmakta güçlük çekiyorsanız, biriyle konuşma gereksinimini kendini daha çok hissettirir. Bu durumda bir uzmandan yardım beklenebilir."

Annesi ve babası karar verdi. Bunu ağabeyi çözer, halleder. Artık bu kız bizim alnımızın lekesi. Ağabeyi onu öldürsün dediler. Ağabeyine teslim etmek üzere yola düştüler.

Tecavüze uğrayan kadınlar değişik biçimlerde tepkiler gösterebilirler. "bazı kadınlar kendilerini kontrol edemeyerek sürekli ağlayabilir, bazıları ise soğukkanlı davranabilir. Korkularını, öfkelerini bastırabilir" Uzmanlar kadınların normale dönmesinin çok uzun bir süreyi kapsayacağını fakat erkeklerin bu durumu pek anlayamadıklarını söylüyorlar.

Kardeşini öldürmek... hem de hiçbir suçu yokken. Ona bunu söylediklerinde adamın başından kaynar sular döküldü. Bunu yapması mümkün değildi. Başka bir çözüm bulmalıydı. Bu olaydan kardeşini suçlamıyordu.'

İşin en garip tarafı ise tecavüze uğrayan kadınların suçlanmasıdır. Tecavüze uğrayan bir kadın eşi hakkında şunları söylüyor: "olaydan sonra bana hiç dokunmadı, bu beni tecavüzden daha çok etkiledi. Bu olay gerçekten büyük bir saldırı.

Saldırganlar kendilerini kadınların ilişkiyi istediklerini söyleyerek savunmaktadırlar.

"Bana benim de gerçekte bunu istediğimi söylüyordu, oysa bu arada ben onunla mücadele ediyordum. Çok incindim. Bakireydim. Olaydan sonra kendimi sürekli hasta ve kirli hissetmeye başladım. Sürekli ağlıyordum. Ve kendimden utanıyordum."

Genellikle saldırganların yabancı olduğu söylense dahi gerçek bunun tam tersidir. Saldırganlar çoğunlukla yakın akrabalar, amcalar enişteler vs. arasından çıkmaktadır.

"Üç bayan üç erkek eğlenmeye gitmiştik dönüşte erkek arkadaşlarımız diğer iki kız arkadaşı bıraktıktan sonra beni de evime bırakacakları yerde üçü de bana tecavüz edip arabadan atıp kaçtılar"

Kadının isteği dışında eşi ile cinsel birlikteliği ise başka bir tecavüz örneğini oluşturuyor. "Evlilikte yaşanan tecavüz gerçekten korkunçtur, çünkü kadın sabah kalktığında yanında aynı erkeği görür."

Çocuk 6 aylıku, kürtaj da yasal değildi. Bu durumda çocuğu almaları kadın için büyük tehlikeydi. Ama doğurması da aynı oranda riskliydi. Ölüm ile yaşam arasındaki sınırda çocuğu aldırdılar. Ama ya onda bıraktığı ruhsal çöküntü? Bunu yok etmek mümkün değildi.

Uzmanlar tecavüze uğrayan kadınlara şu önerileri, yani onların ilk yapacakları şeylerin neler olabileceğini şöyle sunuyorlar:

1 - Derhal polise başvurun.

Burada biraz durmak istiyorum. Çünkü hemen aklıma 16 Temmuz tarihli Güneş gazetesindeki bir yazı geldi. "Nezarethanede üniformalı şiddet: Irza tecavüz" başlıklı yazı, ya polis tecavüzü halinde kime başvuracağız?

2 - Yıkanmayın, giysilerinizi düzeltmeyin.

3 - Olayı, saldırganı iyice aklınızda tutun.

Aslında bütün bu öneriler tek bir amaca yönelik, saldırganın yakalanması, cezalandırılması hatta başkaca böyle bir olaya mahal verilmesinin önlenmesi.

Bunlara tamamen katılmakla birlikte kadının ne olacağı sorusu çok önemli bence.

Zonguldak Devlet Hastanesi Başhekimi psikolog Aslan Ebiri Sağlık Bakanlığı'nın tüm yurt çapında "Toplum Ruh Sağlığı dispanserleri açılması gerektiğini ve bunların içerisinde" evlenme poliklinikleri" olması önerisini getirmiş (16 Temmuz Güneş)

Tecavüze uğrayan kadınlarla ilgili poliklinik açılması önerimize ne dersiniz sayın Ebiri. Toplumun ruh sağlığıyla yakından ilgilidir sanıyoruz. Ayrıca sizin de söylediğiniz gibi devletin bunun için özel bir yatırım yapmasına gerek yok "nasıl olsa açıkta sosyal araştırmacı ve psikologlar var" Bunları bu yönde de kullanabiliriz.

Kasımlo'nun ölümünün 1. yıldönümü

❒ **Enver Sezgin**

İran Kürdistan'ı Demokrat Partisi Genel Sekreti **Abdurrahman Kasımlo**'nun iki arkadaşıyla birlikte Viyana'da öldürülmesinin ardından bir yıl geçti. Geçen bir yıl içinde Kasımlo'nun yalnız Kürtler için değil aynı zamanda Ortadoğu hakları için büyük bir kayıp olduğu daha iyi görülmektedir. Bugün cinayetin kimler tarafından işlendiği çok iyi bilinmesine rağmen olayın üzerine gidilmiyor, katiller ise ellerini kollarını sallaya sallaya dolaşıyorlar. Bu cinayet de tıpkı **Olof Palme** cinayeti gibi küllendirilmeye ve unutturulmaya çalışılıyor. Oysa barışsever insanların talebi cinayeti işleyenlerin ortaya çıkarılmaları ve yargılanmaları yönündedir.

Kasımlo'yu kim ve nasıl öldürdü? Bu gün sorunun yanıtı ortadadır. Sorulan ikinci soru ise neden öldürüldüğüydü. Kanımca, Kasımlo'nun özellikle de son yıllarda yapmaya çalıştığı ve söyledikleri bu soruya yanıt vermektedir.

Ölmeden çok kısa bir süre önce Cumhuriyet muhabiriyle yaptığı görüşmede şunları söylüyordu. **Kasımlo:** "İran, Irak, Türkiye ve Suriye'deki Kürtlerin kendi kaderlerini tayin hakkını kullanması. Bu da orta doğuda dört ülkenin sınırlarının değiştirilmesi demektir ki, hiç gerçekçi değildir." Buna karşılık ise "İran'a demokrasi Kürdistan'a özgürlük" planını öne sürdü. Bu panı yalnızca öne sürmekle yetinmedi, bunu kazandıracak yolları da geliştirmeye çalıştı. Kasımlo, Kürtlerin kurtuluşunun Demokrasinin kazanılması ve derinleşmesi sürecinde mümkün olabileceğine inanıyordu. Şöyle diyordu:" "Neden demokrasi .. Çünkü demokrasi güvencedir."

"Artık şiddet istemiyoruz. İran'da barışçı bir gelişme istiyoruz" diyerek Kürt sorunun kan dökülmeden çözümünden yana olduğunu ilan ediyordu.

Kasımlo'yu unutulmaz yapan özelliklerden biri de Kürt sorununu enternasyonalize etmesindeki başarısıdır. Başta Sosyalist enternasyonal olmak üzere uluslararası kuruluşlarının Kürt sorununa daha aktif olarak ilgilenmelerini sağladı. "Kürtler için bin dost az bir düşman fazladır" derken uluslararası desteğin önemini kalın çizgilerle çiziyordu.

Kasımlo, Kürt meselesinin politika zemininde ve diyaloglar temelinde çözümleneceğine inanıyordu, ölümüyle bu düşünce elbette büyük bir zarar gördü. Ama geliştirip güçlendirmeye çalıştığı bu düşünceler varlığını devam ettiriyor. Kasımlo'nun şahsında yok edilmek istenen.de işt ebu düşüncelerdi.

YKP Genel Sekreteri Grigoris Farakos:

"GENELDE SOSYALİZM YENİLGİYE UĞRAMADI"

Objektif olarak marksizmin ölmesi sözkonusu olamaz, çünkü marksizm dünya teorisi olarak tüm bu sorunlara, işaret ettiğim, toplumsal adaletin güçlenmesi, sömürünün ortadan kalkması, toplumun değişimi, demokrasi ve özgürlük sorunlarına yanıtlar vermektedir.

Türkiye Birleşik Komünist Partisinin resmi davetlisi olarak Türkiye'ye gelen Yunanistan Komünist Partisi (YKP) Genel Sekreteri başkanlığındaki heyet bir dizi temaslarda bulundular. Genel Sekreter G. Farakos'la, Marksizmin sorunları, Yenilenme ve YKP'nin 13. Kongresi üstüne söyleştik.

Aralık ayında partinizin 13. kongresi toplanacak. Kongrenin tartışma gündeminde neler bulunuyor? Bir çok Doğu Avrupa ülkesinde komünist partileri seçimler sonucu iktidarı yitirdiler. Oluşan yeni durum kongreye nasıl yansıyacak? Örneğin, bazı partiler marksizmin yaşadığı krize çözüm olarak isim ve program değişikliği öneriyor ve yeni birleşmeler gündeme geliyor. Siz bu soruna nasıl bakıyorsunuz?

Farakos: Herkesin anlayabileceği gibi 13. kongrenin parti tarihinde özel bir anlamı ve önemi olacaktır. Tüm dünyada köklü dönüşümlerin olduğu bir dönemde toplanıyor kongremiz. Bugün bizim çabamız, dünyadaki bu köklü dönüşümleri mümkün olduğu kadar en iyi biçimde değerlendirebilme, parti faaliyetimizi de çağın gereklerine, yeni duruma uygun bir biçimde uyumlaştırmaktır.

Dünyadaki köklü, önemli değişikliklerden birisi orta ve Doğu Avrupa'daki değişimlerdir. Özellikle son derece çarpıcı, çalkantılı değişimler yaşanıyor. Ve komünistler için bu gelişmelerin, bu değişimlerin dramatik yanı da var. Elbette bu gelişmeleri dünyadaki genel değişimlerin çerçevesinde de görmemiz gerekiyor. Bu ülkelerde yıkılmaya yüz tutmuş olan rejimleri güçlü bir eleştiri ışığı altında değerlendirmemiz gerekiyor. Tüm bu gelişmeleri açıklayabilmek, ifade edebilmek için çok sayıda sorunların olduğu da bir gerçek.

Bana göre bu krize yol açan temel ögeleri şöyle ifade etmek istiyorum: Bu ülkelerde iktidarda bulunan partiler çağın taleplerine, yeni teknoloji ve buluşların getirdiği taleplere uyum sağlayamadılar.

Bu partiler sosyalist toplumda yeni insanın eğitimine gereken önemi vermediler. Buna da yanıt veremediler. Toplumsal temeldeki değişimleri insan bilinci geriden izliyor. Ama sosyalist toplumdaki yeni insanın bilincindeki gelişme bu sınırın ötesine geçmişti.

Üçüncü teme unsar da teori sorunlarındaki geç kalmışlık ve tutukluktur. Politik sistem ve politik yaşamla doğrudan bağı olan gereken değerin verilmemesi de dördüncü ögedir. Burada demokrasiyi kastederken toplumsal yaşamın tüm alanlarındaki, üretim alanı da dahil demokrasiden sözediyoruz.

Kısaca özetlemeye çalıştığım bu temel ögelerde temel nedenin partinin zayıflığı olduğunu belirtmeliyim. Yani ortaya çıkan tüm bu sorunlara doğru yanıtlar vermede ve doğru çözümler önermedeki zayıflığıdır. Komünist partilerinin bu bürokratik, administratif (yönetsel-idari) merkezci yöntemlerdir.

Elbette Orta ve Doğu Avrupa'daki bu çarpıcı gelişmelerin bizim ülkemiz için önemli etkileri olacaktır. Özel mülkle ve daha da çok partimiz ve diğer sol güçler üzerinde etkisi olacaktır. Ve bu anlamda 13. Kongreye giderken önemli konulardan birisi de bu sorunlara vereceğimiz yanıtlardır.

13. Kongreye giderken bu yönde yaptığımız çalışmalarımız, çabalarımız henüz ilk gelişme aşamasında bulunuyor. Çok tartışıyoruz. Diğer sol güçlerle ve genelde Yunan toplumuyla tartışıyoruz. 13. Kongre tezlerinin son taslağını hazırlarken partimiz kısa süre içinde bu konudaki görüşlerini tespit edecektir. Bu konudaki görüşlerimiz üzerine sadece şu an için bir tek şey söyleyebilirim. Teori, program ve partinin işleyişi konularında köklü bir yenilenme, görüşlerimizin yeniden formüle edilmesi gerekiyor. Partide gerçek devrimci bir yenilenme sözkonusudur. Elbette bu partinin ne kendi karakterini ne de partinin ismini değiştirme anlamında olmayacaktır.

Bunun ötesinde, bu değişimlerin derecesi, hangi alanlara ne biçimde yansıdığı çalışma gerektiren, araştırma gerektiren bir konu ve bu konuda parti MK üyeleri ile üye ve yandaşları arasında tartışmalar hala sürüyor.

Sosyalist ülkelerde ortaya çıkan halk hareketleri ve daha sonra KP'lerin seçimler sonucu iktidardan düşmesi üzerine sağ güçler "Marksizmin sonu geldi, sosyalizm yıkıldı" çığlıkları atmaya başladı. Buna karşılık marksizmin, çağın koşullarına uygun olarak kendini yenilemesi gerektiği üzerine sol güçler arasında bir tartışma yürüyor. Bu bağlamda "devrimci yenilenme" derken neyi kastediyorsunuz? Partinin karakterinin değişmeyeceğini belirtirken, sınıf esasına dayalı öncü parti kavramının aynı kalacağını mı söylüyorsunuz? Yoksa işçi hareketinin tarihsel bölünmüşlüğünü ortadan kaldıracak, emekçi halkın bir partisi olmayı mı amaçlıyorsunuz? Yenilenmenin devrimci sınırını ne belirliyor?

Farakos- BU DEĞİŞİMLER OLDUĞU İÇİN MARKSİZMİN ÖLDÜĞÜNÜ SÖYLEMEK ÇOK KOLAY. Bu gelişmeleri böyle değerlendirmek çok büyük tarihsel yanılgıya yolaçacaktır. Bu değişimleri bu yönde değerlendiren çevreler de var. Bu konuda kasıtlı olarak böyle bir iddiayı ortaya atıyorlar. Böyle bir değerlendirmeyi kapitalzimi haklı çıkartmanın bir yolu olarak görüyorlar. İnanıyorum ki marksizm toplumun değişiminde genel doğruları çiziyor, sömürünün ortadan kalkması, toplumsal adaletin güçlenmesi, demokrasi ve özgürlük için genel bir doğrultu verebiliyor ve yanıt verebiliyor. Çünkü bu sorunlar varlıklarını hala sürdürüyorlar, ortadan kalkmadılar.

Objektif olarak makrsizmin ölmesi sözkonusu olamaz, çünkü marksizm dünya teorisi olarak tüm bu sorunlara, işaret ettiğim, toplumsal adaletin güçlenmesi, sömürünün ortadan kalkması, toplumun değişimi, demokrasi ve özgürlük sorunlarına yanıtlar verebilmektedir. Bugün uluslararası sol içindeki "marksizmin çağın ihtiyaçlarına, insanlığın önündeki yeni sorunlara yanıt veremeyeceği" görüşünü savunan bazı akımlar marksizmi doğmatik bir teori olarak değerlendiriyorlar. Ama marksizmi bugünkü toplumlarda ortaya çıkan sorumlara yanıt veremeyecek kapalı bir sistem olarak değerlendiriyorlar. Ama marksizm doğma değildir. Geçmişte de marksizmi doğma olarak görmememiz gerekiyordu. Bugün çok daha fazla dikkat etmeliyiz buna.

Şunu unutmamalıyşız ki Lenin'in dönemi Marks'ın döneminden çok daha farklıydı. Marksizmdeki bir çok şeyi değiştirmesi gerekiyordu. Ancak bu marksizmin genelde bir dünya teorisi olmadığı anlamına gelmiyordu. Ancak geçmişte ne yazık ki Lenin'in düşünceleri de doğmatik bir biçimde ele alındı. Bir sistem içine kapatıldı. Ve biz bugün çağımızın getirdiği çağdaş toplumun tüm sorunlarına marksizm-leninizm teorisi, sistemi temelinde yanıtlar vermeliyiz.

Çağımızdaki değişimler çok daha önemli ve çok daha köklüdür. marks, Engels ve Lenin'in teorik düşüncelerinin yeni bir incelemesi yönünde ilerlememiz gerektiği açıktır. Ve bu düşünce temeline dayanmalıyız. Çağdaş, demokratik teorilerle zenginleştirmeliyiz. Çağdaş, bilimsel düşüncelerle zenginleştirmeliyiz. Bu temelde çağdaş sorunlara genel doğrultuda yanıtlar vermeye çalışmalıyız. Çağımızda ortaya çıkan sorunlara yanıt vermede teoride büyük bir değişim yapmadan kapalı bir sisteme kapanmak büyük yanlışlık olacaktır. Bu teoriyi somut sorunlara yanıt vermede kullanabilmek için temel sorun, inanıyorum ki, teoride Marks, Engels ve Lenin'in düşüncelerine dayanıp, bunun yanında her teorik düşünceyi, günlük yaşam için de yenileme, diğer çağdaş anlayışlarla zenginleştirmemiz gerekiyor. Bugünkü koşullarda teoride devrimci yenilenmeden sözederken özü bu oluyor.

Teorideki devrimci yenilenme, klasik düşünceyi değerlendirerek, bugün kendi anlayışlarımızla, düşüncelerimizle bunları birleştirebilmektir. Temel olan, geçmişte ne dediğimiz, bugün ne diyeceğimiz, yarın ne diyeceğimiz değildir. Yani bunu bir sistem içerisine kapatmak değildir. Elbette böylesine somut belirgin değişimler üzerine konuşacağız. Ama bu temel anlayışın bize parti çalışmalarında esin kaynağı olması önemlidir.

Partinin sınıf temeliyle ilgili sorunuza gelince şunu söylüyoruz: YKP işçi sınıfının, tüm emekçilerin partisidir. Şimdi tezlerde bunu nasıl tanımlayacağımızı göreceğiz. Ama sanıyorum ki nasıl değerlendirirsek formüle edersek edelim, geçmişten farklı olacaktır. Sorun bugün işçi sınıfı derken, emekçiler derken bundan neyi kastettiğimiz, bundan ne anladığımızdır. Bu noktada önemli değişimler olduğunu görmemiz gerekiyor. Toplumsal yapılanmada ve farklı, çeşitli katmanların toplumda oynadıkları rol değişti. İşçi sınıfını bugün geçmişteki proletarya anlayışıyla birleştirirsek, - kburada proletarya denince daha çokağırsanayi işçilerinde yoğunlaşılırdı- sorunu böyle koyarsak konuşamayız.

Elbette toplumdaki değişimleri, yeni katmanların toplumdaki rolünü, ve özellikle de bilimsel teknolojinin aydınların rolünü, toplumdaki etkisini düşünerek, biz YKP'nin işçi sınıfının ve

emekçilerin partisi olduğunu söyleyeceğiz. Ama bu farklılıkları gözönünde tutarak.

Geçmişte reel sosyalizme eleştirel bakan bazı KP'lilerin ve bazı sol akımların haklılıklarına işaret ediliyor. Geçmişte bir çok KP bu değerlendirmeleri dışladı. Oysa eleştirel bakış açısına sahip bu parti ve hareketlerin günümüzün sorunlarına ilişkin çok farklı ve değişik yaklaşımları da bulunuyor. Örneğin İKP'nin "Avrupa Solu" fikri var. Bu görüşleri nasıl değerlendirmek mümkün?

Farakos- Daha önce de söylediğim gibi herşeyi tartışıyoruz. Herşeyden önce sosyalizmin yenilgisinden sözedilemez. Bir çok şey yıkıldı, bir çok şey yenilgiye uğradı. Fakat genelde sosyalizm yenilgiye uğramadı. Bu ülkelerde partinin toplumun öncüsü, klavuzu olarak toplumun, devletin üzerinde yeralması, böyle bir yönetim yöntemini sürdürmesi bu zarara yolaçtı. Gerçek devrimci öncü düşünceden esinlenen parti toplumu ilerieme yönünde kanalize edecek, onu sürükleyecektir.

Parti bu ideleri yığınlara maledebilirse, parti toplumla birlikte gerçekleştirebilirse, ve iktidar partisi olma durumunda halkın üstünde değil, halkla birlikte, halk için iktidarını sürdürürse gerçek devrimci öncü parti olur.

Gerçekten de bu anlayış üzerine geçmişte bazı çevreler eleştirel yaklaşımlarda bulundular. Ve bir çok noktada hakları da vardı. Ancak bu güçlerin tarih tarafından doğrulandığını, haklı çıktığını göstermiyor. Her alanda haklı çıktığı anlamına gelmiyor. Ve burada sosyal demokratları da gözönüne alıyorum. Ders almamız gereken nokta şudur: Bugün diğer sosyalist akımların görüşlerine de artık eleştirel yaklaşımda bulunmalıyız. Tartışmadan dahi onların görüşlerini reddetme, dışlamanın yerine bu görüşlere karşı eleştirel bir yaklaşımda bulunmalıyız.

Partinin devrimci yenilenmesinden sözederken, diğer saydığımız noktalar dışında bireyin gelişiminin sınırlanmaması, tam tersi bireyin gelişimine büyük olanaklar verilmesi olarak anlıyoruz.

BİRLİGE HEYECAN GEREKİYOR

❒ Mirza Turgut

Dünya'da başdöndürücü gelişmeler yaşanıyor. Soğuk savaşın belirlediği ilişki kalıpları ve buna denk düşen politikalar, kültürel, ideolojik, askeri yapılar her geçen gün "tarih" oluyor ve yeni bir tarih yazılıyor. Ancak her zaman olduğu gibi Türkiye "Eski Tarih"te direniyor; elinden geldiğince "yeni"ye sırtını dönmeye çalışıyor. Üstelik demokrasi, eşitlik, özgürlük gibi temel insani değerlerin hem yeniden yorumlandığı hem de el üstünde tutulduğu koşullarda yapıyor bunu.

Türkiye'nin gösterdiği bu direncin belki tek nedeni değil ama, bence, en önemli nedeni Marksistlerin yeterince örgütlü, dinamik bir birleşik hareket yaratamamış olmasıdır.

Bu eksiğimizi gidermek için başlatılan birlik çalışmaları kararlı bir şekilde yoluna devam ederken, demokrasinin sorunları da iyice birikiyor, başka bir deyişle, içinde bulunduğumuz koşullar, birleşik parti girişimine, demokrasinin görevlerini en azından kuruluşa erteleme lüksünü vermiyor.Dolayısıyla birleşik parti Kasım ayına kadar geçen süreyi sadece program ve tüzük tartışmalarıyla geçiremez.

Esasen, gerek TBKP'nin anayasa mahkemesine yansımış, durumu; gerekse de SS kararnamesi ile hem Kürt sorunun örtülmek istenmesi hem de ilerici, sosyalist basının susturulması gibi baskı koşulları, hepimizi acilen demokrasi görevine çağırmaktadır.

Öte yandan, kabul etmek gerekir ki, birleşik parti süreci henüz etkili bir heyecan dalgasını yaratabilmiş değildir. Sessiz çoğunluk diyebileceğimiz bir çok insan birliği olumlu görmekle birlikte, henüz içinde yer alabilece güveni görememektedir. Bununla birlikte geçmişten gelen kimi koşullanmalar, anlaşmazlıklar ve kişisel sorunlar birliğin gelişmesi ve sağlıklı bir demokratik alternatif güç olarak kamuoyunun önüne çıkması için çeşitli zaafları oluşturmaktadır.

Eğer birlik partisi Kasım ayını beklemeden sağlıklı bir eylem hattı geliştirip, kendini daha meşru, çekici kılacak ortamı yaratmazsa; hem kişisel ve tarihsel sorunların öne geçme riski artacak hem de sessiz çoğunluk üzerinde yeterli etki yaratılmayacaktır.

23 Haziran kurultayı ve yayınlanan bildirge bu gerçeğin farkına varmış ve "... birlik partisinin kuruluş süreci içinde ortak bir kimlik yaratılabilmesinin yolu politik yaşama aktif müdahaleden geçmektedir. Kuruluş süreci yalnızca program ve tüzük hazırlamakla sınırlı kalmayacak yasak ve tabuların aşılması, özgürlük ve demokrasi kavgası kuruluş sürecinin unsurlarından başlıcalarını oluşturacaktır" diyerek, altını çizmiştir.

Neler yapılabilir?

Şimdi bildirgede yazılanları hayata geçirmenin tam zamanı. Hepimiz çok iyi gördük ki TBKP liderleri ölüm orucundayken, son derece meşru, barışçı eylemler yapılmış ve toplumdan geniş destek görmüştür. Örneğin, mumla, gazlambası ile demokrasi arama; Güney Afrika'ya iltica talebi; Hindiler, Balonlar ve Uçurtmalar kullanılarak yapılan çeşitli eylemle vb. Yeniden benzeri eylemleri yapmamamız için hiç bir engel olmadığı gibi; tersine o güne göre daha örgütlü ve diri durumdayız. Dolayısıyla, birleşik partinin merkezi, yerel girişimlerinin önderlik edeceği bir eylemlilik süreci, bir çok bakımdan dünkünden daha etkili ve kitlesel olacaktır.

TBKP'nin yasallaşması ile birlikte komünizmin meşruiyeti güçlenmiştir. Ancak yasaklar halen sürüyor ve önümüzde anayasa mahkemesinden olumlu sonuç alma diye de bir görev vardır. Artık iyice anlaşılıyor ki 141-142 sorunu basit, önemsiz bir yasak değildir ve diğer baskı yasaklarıyla doğrudan ilintilidir. TBKP'nin yasallaştığı ve fiilen yasaların işlemez hale geldiği koşullarda bile kalkmamış olmasının da mantığı budur. Öte yandan SS kararnamesinin uygulamaları da yine 141-142 sorunuyla yakından ilgili olduğu gibi, birleşik partinin de hareket alanını daralmaktadır.

Bu bakımdan Sosyalistlerin Birlik Partisi'nin merkezi ve yerel girişimlerinin ilk olarak bu iki konu üzerinde yoğunlaşmaları gerekmektedir. TBKP'nin anayasa mahkemesinden olumlu sonuç almasını sağlayabilirsek, hem birlik süreci içinde sorun olarak görünen "sorun" ortadan kalkacak hem de 141-142'nin kalktığı koşullarda, öteki baskıcı yasalar daha çok teşhir olup, bir o kadar da işlevini yitirecektir.

Hemen şimdi, hiç vakit kaybetmeden eylem hattı örgütlenmelidir. bunun için ilk görev 23 Haziran kurultayında seçilen 213 kişiye düşüyor. Bu girişim arasında seçeceği politik komisyon aracılığıyla Merkezi düzeyde eylem hattını örgütleyebilir ve yerel girişimler bu doğrultuda seferber edilebilir.

Aslında yerel girişimlerin, bu asli demokrasi görevlerini illa merkez girişimine bırakmamaları gerekiyor.Hele de taban insiyatifinin öne geçtiği, demokratizmi içselleştiren bir parti istiyorsak, yerel insiyatifler şanslarını şimdiden kullanmalıdır.

Birleşik partiyi daha az yasaklı, daha özgür bir ortamda kurabilmek; komünizm, Kürt sorunu üzerindeki tabuları kırmak; pasif çoğunluğu aktifleştirmek için bize gerekli olan güçlü bir heyecan dalgasının yaratılmasıdır.

TBKP'nin İlk Resmi görüşmesi

YUNAN KOMÜNİSTLERİ TÜRKİYE'DE

TBKP'nin ilk resmi davetlisi olarak Yunanistan Komünist Partisi genel sekreteri başkanlığında bir heyet 12-14 Temmuz tarihleri arasında ülkemizi ziyaret ettiler.

Genel Sekreter Grigoris Farakos, Dışilişkiler sorumlusu Merkez Komite üyesi, Spiros Statakis ve basın bürosundan Kostas Kalitlis'ten oluşan heyet, TBKP başkanı Nihat Sargın, Genel Sekreter Haydar Kutlu MYK üyeleri Zülfü Dicleli ve Erdal Talu ile görüştüler.

Yunanistan Komünist Partisi (YKP) ile TBKP heyetleri yaptıkları görüşmede, iki ülkenin arasındaki sorunlar, Dünya komünist hareketinin içinde bulunduğu durum, YKP'nin kongre hazırlıkları ve tartışmaları, TBKP heyeti, Marksistlerin birlik çalışmaları hakkında bilgiler verdiler.

YKP heyeti sosyalistlerin birlik girişimi ile de bir görüşme yaptı. 13 Temmuz günü Genel sekreter G. Farakos bir basın toplantısı düzenledi. Aynı gün öğleden sonra boğazda bir gezi düzenlendi.

13 Temmuz akşamı Paşabahçe ve Beykoz'lu TBKP'lileri ziyaret eden heyet düzenlenen bir toplantıya katıldı. Birlik girişimcilerininde içinde yer aldığı toplantıda YKP Genel Sekreteri "TBKP'nin ilk resmi ziyaretçisi olmaktan dolayı sevinçli olduklarını, bu güne kolay gelinmediğini" belirtti. TBKP Genel Sekreteri Haydar Kutlu'da yaptığı konuşmada "YKP'li Yoldaşlar cezaevinde kaldığımız sürede mücadelemizde bizin en aktif destekcimiz oldu" dedi. Bu toplantıdan sonra verilen veda yemeğinden sonra heyet, 14 Temmuz günü ülkemizden ayrıldı.

KÜRT SORUNU TÜRKİYE'NİN EN BÜYÜK SORUNUDUR

Bugüne kadar uygulanan resmi "Kürt yoktur" politikası Kürt kültürüne ilişkin sayısız değerlerin yokolmasına neden oldu. Nice uygarlık görmüş tarihi değerler ya bilinçli olarak tahrip edildi, ya da kaderine terk edildi.

Türkiye çağdaş bir dünyada yerini almak istiyorsa Kürt sorununa adil, barışçı ve demokratik bir çözüm bulmak zorundadır. Böylesine temel bir sorunu çözmeye yetenekli olmayan bir yönetim ülkenin hangi sorunlarını çözebilir.

❑ Ömer Ağın

TBKP hakkında anayasa Mahkemesi'nde kapatma istemiyle dava açıldı. İddianamedeki gerekçelerden birisi de "bölücülük" olarak bilinen kürt sorunu. Nedir şu sözü sıkça edilen, dergilere kapak olan, parlamentodaki partilerin tartışmaktan kaçamadığı, ve herkesi "şoka" sokan Kürt sorunu? Bu sorun ne zaman ve kimler tarafından yaratıldı? Gerçekten bu sorunu komünistler mi Türkiye'ye "taşıdılar"?

Burada biraz tarih üzerine konuşalım. Kürtler yüzyıllardır bu topraklar üzerinde yaşıyorlar ve yine yüzyıllardır en temel haklarından yoksundurlar. Kürtlerin bu hakları için verdikleri mücadelenin tarihi, aynı zamanda Kürt sorununun tarihidir. Bilindiği gibi bu amaçla 7 Kasım 1918'de yayınına başlayan "Jin" (Yaşam) dergisi kürtler üzerindeki baskıyı dile getirir. İlk "Kürt Kadınları Geliştirme Derneği" 1919 Mayıs'ında bu amaçla kurulmuştur. Yine ilk "Kürt öğrencileri Ümit Derneği"nin 27 Temmuz 1912 yılında kurulduğunu biliyoruz.

Geçmişe dönüp bu örgütlenmeleri hatırlatmamızın nedeni, Kürt sorununu örgütlü dile getiriliş tarihinin, komünistlerin Türkiye'de örgütlü varolma tarihinden daha önce olduğuna işaret etmek içindir. Peki, bu böyle iken Kürt sorununun faturası bugün neden TBKP'ye çıkarılıyor? TBKP'nin "günahı" Kürt sorununun varolduğunu söylemesi ve bu sorunun çözümü için düşünce önermesi mi?

BASKI ÇÖZÜMSÜZLÜKTÜR

Senelerdir Kürtlere baskı ve terör uygulanıyor. Bunun kimseye bir yararı olmadığı gibi, baskı uygulayanları da bir yere götürmedi. Açıkça görülüyor ki Kürt sorunu ülkenin temel bir sorunu olmaya devam ediyor ve geleneksel devlet yöntemleriyle bu sorunu çözmek olanaksızdır. Bu sorunun faturasını gerçekçi, adil çözüm önerileri geliştirenlere çıkarmak da kimseyi kurtaramaz. Kendimizi boşuna kandırmayalım, bu sorun çözülmeden Türkiye toplumsal gelişmesini rayına sokamaz.

Oysa egemen güçler buna alıştılar. Her dönem Kürt sorununun faturasını başkalarına çıkararak kendilerini kurtarmaya çalıştılar. İşte Diyarbakır eski Belediye Başkanı **Mehdi Zana** ... Yıllardır Kürt sorunun çözümünü istediği için özgürlüğünden yoksun ... İşte bilim adamı **İsmail Beşikçi'ye** yapılanlar.... İşyte sayısız Kürdü yurtdışında yaşamaya zorlayan nedenler.... Bu dün de böyledi, bugün de....

Türkiye İşçi Partisi 1971 yılında Kürt sorununu programına aldığı için kapatılmadı mı? Devrimci Doğu Kültür Ocakları (DDKO) Kürt sorununu dile getirdiği için kapatılmadı mı? Peki Kürt sorunu bu yöntemlerle Türkiye'nin gündeminden çıkarılabildi mi? Hiç kimse kaçamaz. Kürt sorunu vardır ve bu Türkiye'nin temel bir sorunudur. Bu sorun üzerine konuşmak değil konuşmamak Türkiye'nin zararına bir tutumdur. Türkiye çağdaş bir dünyada yerini almak istiyorsa Kürt sorununa adil, barışçı ve demokratik bir çözüm bulmak zorundadır. Böylesine temel bir sorunu çözmeye yetenekli olmayan bir yönetim ülkenin hangi sorunlarını çözebilir?

KÜRT SORUNU HERKESİN SORUNU

Türkiye'nin sayısız sorunu var ve bu sorunların çözülmemiş olmasının temelinde Kürt sorununun çözülmemişliğinin önemli bir payı vardır. Bu abartmalı bir iddia değildir. Örnekleriyle açmaya çalışalım.

Kırsal kesimlerden büyük kentlere göç sorunuyla başlayım. Her yıl milyonlarca insan, geçim zorluğundan kırsal kesimlerden büyük kentlere göçediyor ve çarpık bir şehirleşmeye, sayısız toplumsal sorununu doğmasına neden oluyor.

Bu göçün hep ekonomik nedenleri üzerinde duruluyor. Bu önemli bir neden olmakla birlikte herşeyi açıklamaya yetmiyor. Örneğin bu göçün önemli nedenlerinden birisi Kürtlere uygulanan baskı ve terör değil midir? Baskı ve terörden büyük kente kaçarak kurtulmaya çalışan Kürtlerin buralarda önemli bir çıoğunluk oluşturduğunu görmezlikten gelmek mümkün mü? Geleceklerini yaşadıkları topraklarda göremeyen insanlar oraları terkederek kendilerini büyük kentlere atıyorlar. Bu ani yığılma büyük kentleri yaşanamaz hale getiriyor. Bu bizi derin derin düşündürmelidir. İnsanlık tarihinde bir çok büyük göçün, devletin baskı ve terörü sonunda yapıldığını biliyoruz.

Şimdi rahatlıkla şunu söyleyebiliriz: İstanbul'un Kartal ilçesinde yaşayan bir vatandaşımızın su sıkıntısı çekmesinin nedenleri arasında çarpık kentleşmenin yarattığı sorunlar, o vatandaşı Kürt sorunu üzerinde de düşünmek zorunda bırakmalı.

KÜRT KÜLTÜRÜNÜ SAHİPLENMEK

Bugüne kadar uygulanan resmi "Kürt yoktur" politikası Kürt kültürüne ilişkin sayısız değerlerin yokolmasına neden oldu. Nice uygarlık görmüş tarihi değerler ya bilinçli olarak tahrip edildi, ya da kaderine terkedildi. İşte **"Deknanus Harabeleri"**, **"Hanakele"** ... Bu tarihi kalıntıları insanların gözünün içine baka baka yoketti egemen güçler. Sayısız doğa harikası yerle bir edildi. Bir zaman Bingöl'ün **"Hevşel Ormanları"**na girmek olanaksızdı. "Hevşel Ormanları" tıpkı "Amazon Ormanları" na benziyordu. Şimdi yerlerinde ot bile bitmiyor.

Kürtlere olan düşmanlık ve onları yok sayan mantık bu tahribatları yarattı, çünkü Kürtlerin kültürel değerlerini ortadan kaldırarak Kürtleri yokedebileceklerine inanıyorlardı. Kayıplar bununla sınırlı değildir. Ancak doğaya ve çevreye düşmanlık, insana olan düşmanlıkla birleşince batı bölgelerinde de tamiri olanaksız bir tahribat yaşandı. Efsanelerde "cennet" olarak tanımlanan Marmara denizinin koskoca bir lağım çukuru haline getirilmesine tepki duyan, sayısız tarihsel kültür değerlerinin yokedilmesine karşı direnen tarihi İstanbul semtlerinin kurtulması için çırpınan çevrecinin, Kürt sorununa gözünü kapaması olası mı?

ULUSAL GELİR ARTIŞI

Son yıllarda ekonomide Kürtlerin yarattığı değerlerin, Türkiye'nin GSMH içindeki payı düşüyor. Bu hem Kürtlerin daha da yoksullaşmasına yolaçıyor, hem de GSMH'nin artmasına engel oluyor. Bu ekonomik gerilemenin nedenleri üzerinde düşünmek gerekmiyor mu?

Devlet Kürt üretici güçlerin gelişmesi için hiçbir çaba harcamıyor. Kürt emeğinin niteliğinin yükselmesi için gerekli madi ve kültürel olanakları yaratmıyor. Tam tersine ekonomik ve kültürel geriliği korumak için büyük bir özen gösteriyor. Gerçekte ise bunun zararını Kürtlerle birlikte Türkler de görüyor. Çünkü bu somut durum aynı ekonomik yapıları paylaşan herkesi kaçınılmazlıkla etkiliyor. Türkiye ekonomik sorunlarını çözebilmek için öncelikle emek üretkenliğini artırmak durumundadır. Ekonomik sorunlara çözüm için bile Kürt sorununun çözümünün zorunluluğu kendisini gösteriyor.

ŞİDDETİ TOPLUMDAN DIŞLAMAK İÇİN

Yıllardır Kürtler üzerindeki baskı ve törer nice insanın kanının akmasına, nice ailenin yüreğinin yaralanmasına neden oldu. Bundan hem Kürtler hem de Türkler zarar gördü. Dahası şiddet toplumsal bir alışkanlık haline geldi. Sorunları şiddet yoluyla çözmek devletin geleneksel politikası haline geldi.

Doğal olarak toplumun tüm hücrelerine ulaşan bu alışkanlık, kişisel sorunların şiddet yoluyla çözüldüğü bir toplum ortaya çıkardı. Dahası toplumdaki şiddet alışkanlığı, insanlar arasındaki uygar ilişkilerin kurulmasını engelledi, diyalog ve işbirliğine dayalı insancıl bir kültürün gelişmesini önledi. Bundan bütün Türkiye insanı zarar gördü. Bu gerçeğe ragmen Kürt sorununa şiddet yoluyla bir resmi çözüm aranıyorsa, bir yanlışta ısrar ediliyor demektir. Toplumdan şiddeti dışlamak, özgür, demokratik sivil bir topluma ulaşmak için Kürt sorununa çözüm bulmak gerekir. Bu sorunun askeri yöntemlerle çözülemeyeceği görülmelidir.

ÖZGÜRLÜK HERKES İÇİN

Özgür düşünce özgür ortamda gelişir. Özgür ortam ise demokratik ilişkilerle yaratılabilir. Türkiye eğer demokrasiyi kurarak, kendini yeniden üretebileceğine inanabiliyorsa özgür bir ortama ihtiyacı vardır. Özgür bir ortam Kürt sorununun çözüldüğü ortamdır. Kürt sözünün bile yargılama konusu olduğu bir ortam özgür ortam değildir. Kürt sorunu demokrasinin temel bir sorunudur ve bu anlamda özgürlük isteyen herkesin sorunudur.

ONURLU BİR DIŞ POLİTİKA

İnsanlık yeni bir dünya kurmak istiyor. Zor ama onurlu bir dünya olacak bu. Bu dünyaya "soğuk savaş" politikalarını terkederek, bölgesel çatışmalara son verilerek gidilebilir. Türkiye böyle bir dünyada yerini alabilir mi? Kuşkusuz böyle bir dünya Türkiye halkının da yararınadır. Ancak son zamanlarda bölge devletleriyle olan ilişkilerini gerginleştirdiğini görüyoruz. Kimi bölge devletleri bu gerginliği tırmandırıyor, serüvenler aranıyor. Türkiye bölge sorunlarına soğuk kanlı yaklaşmalı. Barışçı çözüm yöntemlerini geliştirmeli. Kürt sorununu çözerek, bölge sorunlarına barışçı katkılarını yapabilir.

Kürt sorununun çözümü, işte barışçı bir dış politika uygulayabilmek için gereklidir. Bu sorunu çözmüş bir Türkiye güçlenecektir. Bu güçle bölgede demokrasi ve insan haklarına dayalı sağlam ilişkilerin kurulmasına önemli katkıda bulunabilir. Demokrasinin yalnızca "Hristiyan Batı Kültürü"ne, "Avrupa Uygarlığı"na has olmadığını göstermede özgür ve demokratik bir Türkiye'nin ciddi bir rolü vardır. Dünyada ve Avrupa'da onurlu bir yer için, bölgedekalıcı barış için Kürt sorunu çözüme kavuşturulmalıdır.

SORUNUN TARAFLARI ORTAYA ÇIKMALIDIR

Türkiye'de Kürt sorunu Kürtlerin hakları gaspedildiği için vardır. Kürtler baskı ve ezgi altında yaşadıkları ve bu durumun değiştirilmesini istedikleri için Kürt sorunu vardır. Kürtlerin haklarını ellerinden alan devlet ise sorunun çözümünü geciktiriyor. oysa sorunun tarafları ortaya çıkmalı özgür bir tartışma ortamı sağlanmalıdır.

Bu somut örneklerde gösteriyor ki Kürt sorunu Türkiye'nin bir sorunu olduğu kadar tek tek her Türk vatandaşının <u>da</u> bir sorunudur. Her vatandaş bu sorun üzerine kafa yormak zorundadır.

Sorunun çözümü için herkes düşünce üretmek, öneri sunmak durumundadır. Bütün partiler demokratik kuruluşlar, meslek örgütleri bu sorunu gündemlerinin başına almak durumundadırlar. Bu sorunun çözümü için ne denli geniş kesimler katkıda bulunursa sorunun çözümü o denli kolaylaşır, ve çözümler yalnızca hükümetlerin tercihleriyle sınırlandırılamaz.

TBKP NE YAPMAK İSTİYOR?

TBKP yukarıda anlatmaya çalıştıklarımızı yapmaya çalışıyor. TBKP Türkiye'nin sorunlarının çözümüne yeni bir mantıkla taliptir. Bu sorunların çözümü bütün ulusal güçlerin mutabakatıyla olasıdır. Sorunların çözümü için Kürtlerin ve Türklerin birliğine, dayanışmasına şiddetle ihtiyaç vardır. Bu birlik bütün sorunların çözümü için gereklidir.

TBKP Kürt sorununa programında geniş yer vererek önemine işaret etmek istemiştir.Daha önce bir çok demokrat devrimciye çıkartılan fatura bu kez TBKP'ye çıkarılarak sorunun üstü örtülmek isteniyor. İşte bu nedenle Anayasa mahkemesi'nde açılan davada Kürt sorununun gerekçe gösterilmesi yalnızca TBKP'yi ilgilendirmiyor. TBKP'ye karşı açılan dava demokrasiden yana herkesin sorunu haline glemiştir ve TBKP ile dayanışma demokrasi için gereklidir.

Bu son olayda Kürt sorunun çözümü ile marksistlerin özgürlüğünün ne denli birbirinin içine geçmiş olduğu bir kez daha görülmüştür. Marksistlerin özgür bir siyasi faaliyet haklona sahip olmabilmesi Kürt sorunu çözülmeden olanaklı görünmüyor. TBKP ile dayanışma içinde olmak, İsmail Beşikçi ile dayanışma göstermek, HEP'le dayanışmamazı dile getirmek birbiriyle sıkıca bağlıdır.

Demokrasi güçleri olarak yepyeni bir döneme giriyoruz ve bu mücadeleyi hep birlikte kazanmak zorundayız.

DEVAM... DEVAM... DEVAM...

SELLAFİELD KISKACINDA HAYAT

Baştarafı 9. sayfada

Prof. Gardner'in araştırması **Henry** ve **Barbarak**'yı olağanüstü korkutmuştu. **"Kendim için o denli değil, özellikle çocuklarım ve torunlarım için. Yeterince param olsaydı çeker giderdim"** diyor **Barbara**. Onlar için santrallar ile kanser arasındaki ilişki çok açık. Çevredeki çocuklar arasında sayısız lösemi ve öteki gizemli hastalıkları görmek için çabaya bile gerek yok.

Cumbriya'daki insanlar Sellafield'e karşı ayaklanamıyor, çünkü seçenekleri yok. Nükleer sanayinin ağlarına takılmış tutsaklar durumundalar. **"İnsanlar isteksiz, duyarsız"** diyor **Henr**. **"Artık çok geç. Savaş ertesinde santralların yapımına başladıklarında kimse bize tehlikelerini anlatmadı. Bugün ise pek seçeneğimiz kalmadı."**

"Eğer santralları kapatacak olursarsa, bu, bölge için daha mı iyi olur bilmiyorum. On beş bini aşkın insan var. Kırk kilometreyi aşkın bir çevreden buraya çalışmaya geliyorlar. Hayatlarında asla böylesi bol para kazanmamışlardır. Yaşam düzeyleri olağanüstü yükseldi. Elbette böyle sürmesinden memnun olurum."

Santrallara karşı en önemli şikayetlerden biri yönetimin açık kartla oynamamasıdır. 1957'de santrallardan birinde yangın çıktı, bir felaket olabilirdi ama önlendi. "Bizlere birşey anlatılmadı" diyor Henry **"Bu olay hakkında gazetelerde birşeyler okuduk."** Personel için de pek çok şeyin gizli kaldığı kanısında. **"Hep hiçbir tehlike olmadığı söyleniyor."**

NÜKLEER ÇÖP TENEKESİ

Şu an Sellafield'de bir uranyum zenginleştirme tesisi tartışılıyor. Eski tesis 1973'te ciddi bir kazanın ardından kapatılmıştı. Yeni tesiste işlenecek uranyumun üçte ikisinin ithal edileceği noktası yerel gazete Whitehaven News'te ateşli tartışmalara yol açtı. İnsanlar Sellafield'in Avrupa'nın nükleer çöplüğü durumuna gelmesinden korkuyorlar.

Belediye'nin bir zenginleştirme tesisi kurulmasına izin verişine **Henry** çok kızmış. **"Hemen hemen tüm encümen üyeleri santralda çalışıyor. Eğer izin vermeselerdi işlerinde zorluklarla karşılaşacaklardı. Bu olay insanların nasıl da Sellafield'in kıskacına düştüklerini gösteriyor."**

Buradaki santrallar sayısız kazalar ve çevreye yayılan **"açıklanamaz"** yüksek radyoaktivite dozlarıyla dolu bir tarihe sahiptirler. Bu karanlık tabloya karşın şirket, imajını parlatmak için yılda 6 milyon dolar dolayında para harcıyor. Ve başarılı da oluyor, çünkü başbakan **Theatcher**, başbakan kaldığı sürece her yıl bir nükleer santral yapılacağına dair verdiği söze bağlı kalacağı benziyor. (Enerji bakanı F.Kurt'un termik santrallerle ilgili sözlerine nedenli benziyor/ Adımlar)

Gardner raporunun yayımlanmasından sonra Sellafield'in halkla ilişkiler bölümü ölüyü diriltmek için tüm gücünü harcamaya koyuldu. Halkla ilişkiler şefi Jake Kelly'nin basında Sellafiel'le ilgili yazılanlara kafası atıkır hep. **"Doktor Roger Barry'nin sözleri ebeveynlere ulaştığında onlar hiç çocuk sahibi olmamak daha iyi sonucuna varabilirler, tüm gazetelerde yer aldı ama contexten sökülüp atılır. O bir doktor. Ben, bir halkla ilişkiler uzmanı olarak, telaşa hiç gerek olmadığını söyledim. Hiçbir şey kanıtlanmamış durumda."**

Prof. Gardner'in raporuna karşılık Sellafield iki bilimci kiraladı. Birisi Gardner'in raporundaki yanlışları bulup çıkarmak için ve diğeri de İngiltere'nin bir başka bölgesinde kıyaslanabilir bir araştırma yapmak için. Kuşkusuz bu araştırmadan da **"telaşa mahal yok"** sonucu çıkacaktır.

GREENPEACE

Sellafield'in bana santral çevresinde bir gezinti lutfunda bulunan halkla ilişkiler sorumlusu santrallar hakkında herhangi bir eleştiri duymak istemiyor. **"Biz temiz ve güvenli bir sanayiyiz"** diyor. Peki insanlar niye nükleer enerjiyi protesto ediyor sorusuna, kesitirilebilir argümanlarla şu yanıtı veriyor: **"Bir örgüt var, adını vermiyeyim ama G ile başlıyor, E ile bitiyor, bu örgüt protesto eylemlerinden para kazanıyor. Bu örgüt bir vakıf değil, bir ticari şirket. O örgütün eylemlerle mali ilgisi var. Çok şükür ki işçilerimiz bunu iyi biliyor. Asla protestoya kalkışmıyor ve burada hoşnutlukla çalışıyorlar."**

Greenpeace özellikle 1983'te İrlanda Denizi'ne "hafif" radyoaktif su akıtan borularını kapatmayı denediğinde, Sellafield'in hışmına uğramıştı. Bundan sonra bir Green Pence gemisi sözkonusu denizde yüksek dozda radyoaktivite ölçtü.

Henry ve Barbara artık kumsala gitmiyor, Önceceleri hergün giderlerdi ve çocukları oynardı kumsalda. Artık o denizin balıklarını yemiyorlar. Onlar şimdi belirsizlik içinde ölümü bekliyor.

29.3.1990 de Waarheid'ten çevrilmiştir.

DEVAM... DEVAM... DEVAM...

DOĞU DA BATI DA ...

Baştarafı 10. sayfada

düşmanı Marksit-Leninstlerde vardır. Burda Ogonyak dergisi genel yayın müdürü Korotiç Türkiye'ye gelmişti ve Sovyet Konsolosluğunda bir resepsiyon verdiler. Resepsiyona bende gittim. Hayatımda ilk defa böylece bir Sovyet mekanının adım atmıştım. Orda karşılaştığım Marksist-Leninist bir arkadaş Korotiçle konuşurken, Gorbaçov'a hücum ediyor. Mesela diyordiki; "İnsanların tembel olmaya da hakkı vardır. Kapitalizmin illa çalışma kanununu nerden getiriyorsunuz. Buna karşılık ta ben Gorbaçov'u savundum. Ve ben sonunda Korotiçe döndüm: Bu arkadaş Marksist-Leninist ben de sağcıyım, şimdi Gorbaçov sağcımı solcumu bende şaşırdım bu işe " diye bir espri olmuştu.

Bir başka slogan "Dünya devrimi bitmedi, Sovyetler burjuvalaştı, devrimi sattı, devrimin merkezi Türkiye olacak hatta bu da uzatılıyor. Kafkasyayla birleşip bir proleter devrimi olacak falan diye. Bunlar toplumun barışını, toplumdaki özgürleşme havasını, en önemlisi bireyin ortaya çıkmasını engelleme boyutlarına ulaşmadıkça insanların fantezisi olarak biraz sempatiyle karşılanabilir. Ama bunlar tarihi tersine çevirmek istikametinde eyleme geçerlerse artık Türkiye'de neler olacağı konusunda kaygılanırım. Yine bu arada sivil güçler de, toplumun huzurunu ve barışını sağlamakta yetersiz kalırlarsa ne olacağından korkarım.

İtibariyle nereye kaydıracağını, yani Türkiyeyi bir 3. dünya ülkesi olmaya itmesindenda korkarım.

-Bu tehlike sadece sol fanteziler için geçerli değil herhalde?

Akyol- Bu tehlike hem sağ hem sol fanteziler için geçerli?

Şunu hemen belirteyim: Sol'un eski bir entellektüel bir geleneği var. Marksizmden Leninizmden gelen olayları gözlemleyerek bir teori oluşturma, bu teoriyi de eylem kılavuzu sayma geleneği vardır. Sağda böyle bir gelenek yoktur. Bu bakımdan sağın içerisinde demokrasiyi reddedenler olmakla birlikte, parlamenterist islamcılar gibi bunlar ortaya net bir teori koymadılar. Ben müslümanım demek islamcı olmak kendi halinde dindar Yunus Emre gibi Mevlana gibi bir insan olmak anlamınada gelebilir.Humeyni olmak anlamınada gelebilir.Dolayısıyle bunların ortada bir teorisi olmadığı için ben onlardan örnek vermedim. Genelde ben şunu söyliyeyim. sağdan gelsin soldan gelsin, Türkiye'yi dünyanın yaşamakta olduğu serbest piyasa, demokrasi, bireyin dinamizminin sosyal gelişmede birinci derecede öncelik alması biçimindeki süreçlerin dışına itip, üçüncü dünyaya kaydıracak olan her hareket, etiketi ne olursa olsun gerekçesi ne olursa olsun Türkiye'ye bir yüzyıl daha kaybettirir.

-Birde yazılarında siz ...... statik toplumundan kitle toplumuna geçiş konusu var.

Akyol- Devlet, geleneği açısından baktığımızda statü toplumundan uzaklaşma, olarak batı toplumu açısından baktığımızda da sınıf toplumundan uzaklaşma anlamında kullanıyorum. Osmanlı İmparatorluğu bana göre bir feodalite yaşamamıştır. Miri arazi mülkiyetinin yani topraklı devlet mülkiyetinin büyük ölçüde geçerli olduğu batının senyörlerine benzetilen sipahilerin devlet memuru olduğu feodal olmadığı bir topluma feodal demek mümkün değildir. Osmanlı İmparatorluğu yukardan aşağıya örgütlenmiş bir toplum olduğu için bir statü toplumdur. Mesela siz sadrazam statüsüne sahipken o toplumun en zenginlerinden birisinizdir. Fakat o statünüzü kaybettiğinizde bazen hayatınızı ama çok büyük oranda da servetinizin tamamını kaydebersiniz. Böylece Osmanlı toplumu kabile kavgalarını önlemek için iyi etmiş, merkezi örgütlenmeye gitmiştir, fakat bundan bir statü toplumu ortaya çıkmıştır. Osmanlı veya Asyatik toplumlarda kıyafetin fesmi, şapkamı fötr şapkamı tartışmasına varıncaya kadar bu kadar önemli olmasının sebebi statü toplumudur. Bugün statü toplumu kırılmaktadır. Bu statü toplumudur. Şimdi bunu aşıyoruz. Batıda ise proletarya ve küçük burjuvazi çatışmasının yerine süratle gelişen ve toplumun büyük çoğunluğunun %80'nini oluşturan bir ortaklık meydana gelmektedir. Dolayısıyla sınıf farkları Marksın öngördüğünden başka bir biçimde gelişmektedir. Üretimin artması kitle toplumunu meydana getiriyor. Kitle toplumununun meydana gelmesi statü egemenliği ve bundan doğan yasaklar, ideolojik, felsefi, aynı şekilde batıdaki sınır egemenliğinden kaynaklanan yasaklarıda ortadan kaldırıyor. Çünkü üst ast münasebetleri ortadan kalkıyor. Yöneticilik profesyonel bir iş haline geliyor bir statü ve ya sınıf mensubu olmaktan çıkıyor. Bu demokratikleşmeyi getiren bireyi ortaya çıkaran gelişmedir. Bizler statü toplumundan kitle toplumuna, batı da sınıf toplumundan kitle toplumuna gelir. Bu sebeblerdirki kitle toplumun değerleri, işte insan hakları, demokratikleşme, özgürleşme gibi birinci plana gelir. Ben o kavramları bu anlamda kullanıyorum.

Sağ ve sol politikalar birbirine yaklaşmaktadır. Hem batının ortodoksları hem doğunun ortodoksları konvernjans denilen sistem yakınlaşması teorisini 1950 lerden beri reddediyorlardı. Şimdi ikisininde geldiği nokta veya görmek mecburiyetinde kaldığı nokta böyle bir konverjansın olduğudur. Şimdi bunun Türkiyeye yansıması tabi yasaklar meselesini gündeme getirmektedir. Ben bu konuda eğer bizim önceliğimiz demokrasiyse, demokrasiyi kendi diktatörlüğünü kurup başkalarını susturmak için kullanacağı bir araç olarak görmüyorsa demokrasinin korunmasının son derece önemli olduğunu kabul etmemiz lazım. Türkiye'de maalesef zayıftır, entellektüel geleneği zayıftır. Sol dan bu tür demokratik teşebbüslerin, çalışmaların sağda bu istikamette dürteceği kanaatindeyim. Bunu gerekli buluyorum. Fakat demokrasiyi yıkmaya yönelik faaliyetlere imkan tanınmaması gerekir. Bu da onları şüphe üzerine tutuklayıp kurşuna dizmek biçiminde katiyen olmamalıdır. Benim bulduğum çözüm İtalyan Ceza Kanunundaki çözümdür. İtalyan ceza kanununa hiçbir AET ülkesi antidemokratiktir demiyor. Sen hangi ideolojiyi benimsersen benimse ben sana bu hürriyeti veriyorum. Fakat şiddete başvurmamak yahut şiddetin propagandasını yapmamak kaydıyla.

Benim teorik olarak merak ettiğim aynı zamanda sosyalizme yönelik bir eleştiriye sosyalistlerden cevap bekliyorum. Bu bir çelinç değil kendim öğrenmek için soruyorum: "İktisadi üniteler arasındaki ilişki mademki merkezi planlamayla olmayacak nasıl olacak ? Bunu merak ediyorum. Demînde söyledim 24 milyon kalem arasındaki ilişki nasıl kurulacak?

Bazı şeyler sizinde benimde ideolojimizin alanına girmiyor. Ama siz de ben de ideolojimizi çok sevdiğimiz için bu kutsal alanı genişletmeye çalışıyoruz. bu bilhassa dini ideolojide geçerlidir. Kutsal olanın teknik alana, tabiat kanunlarıyla ilgili alana doğru genişletilmesi, ideolojinin ve kutsalın içinde alması gereken alanın genişletilmesi. İşte bu gelişmelerden önemli olan birisi de ekonomi politiğin yerine kantitatif ekonominin yahut teknik ekonominin geçmesi. Eskiten burjuva ekonomisi vardı, proleterya ekonomisi vardı, şimdi islamcıların savunduğu müslüman ekonomi var. Bunlar hep ideolojiye göre tarif edilmiş ekonomiler. Halbuki bugün şu görülüyorki ekonominin ideolojiden bağımsız bir alanı vardır.

-Bu değişimler ışığında Marksist teori konusundaki görüşleriniz?

Akyol- Sosyalizmin başarısızlığını bir çok sebeplere bağlamakla beraber şu sebebe indirgemek mümkün olur kanaatindeyim. Marks teorilerini ekonomide en büyük en önemli üretim faktörünün kol gücü olduğu bir dönemde ortaya atmıştır. Tarımda da sanayide de en esas üretim faktörü K.Marks zamanında Kol gücüdür. Bu yüzdende ekonomideki bütün değerlerin kaynağının emek olduğunu ileri sürmüştür.Bugün bu temel kaybolmuştur. Bugün ekonomide temel üretim faktörü emek değildir. emek üretim faktörlerinden biridir. Nitekim Gorbaçov'un kendisi iki ay önce yaptığı bir konuşmada dünyada en pahalı değerin bilgi olduğunu söylemiştir. Eğer siz bilgiyide kol gücüne rica ederseniz, bu etiketçilik olur. Şerbetin üzerin sirke yazmış olursunuz. Sosyalizmin temelindeki olay bu. **Aganbegyanın** kendisi SSCB'de bol hammadde ve bol emek gücü kullanılarak Stalin tipi sanayileşmenin kurulmasını emek-değer teorisine bağlıyor. "Biz tabiatında tükenebileceğini-çünkü Klasik iktisatta üretim faktörleri sadece emek değildir. Tabiatta vardır, işletmede vardır, Kaykıdır. Biz bunları dikkate almadığımız için emeğin seferber edilmesiyle her şeyin çözüleceğini zannettik ve ortaya çok hammadde kullanan ekonomi çıktı"diyor. İşte o yüzdendirki tabiat kaynakları sınırlı ise ve giderek azalıyorsa, ekonomide en önemli etken kol gücü değil aksine teknolojiyse açıktırki emek-değer teorisine dayalı bir ideolojinin geçerli olması, uzun süre devam etmesi mümkün değildir. Bana göre sosyalizmin, Marksizm-Leninizmin karşılaştığı en büyük sorun budur. Ve buna verilmiş bir cevapta yoktur. Mesela mikroçipsi ele alalım. Mikroçipsin maliyetinin %75'i bilgi, %15'i kol gücü, %10'u hammadde. Böyle bir dünyada emek -değer teorisini savunamazsınız.

"YARIN ÇOK GORBİ OLACAK"

❒ Muhteşem Özdamır

Sosyalizme iman ettik ve bütün iyi amelleri işlediğimizi düşündük. Yaptıklarımızın melekler eliyle amel defterlerine yazılacağına sarsılmaz bir inançla bağlandık.

Cennet elimizin altındaydı. Orada huriler ve gılmanlar bizi bekliyordu. Derken 1985 yılı geldi, çattı. Aylardan Nisandı. SBKP'nin ünlü Nisan Plenumu başlamıştı. Haberci geldi ve depremi duyurdu. Haberci Gorbaçov, sarsıları "reel" sosyalizmdi. Hoş, ondan önce hem bizim memlekette hem de uzak diyarlardan bazıları söylemişlerdi. Ama ne de olsa onlar münafıktı. Haince planların, düzmece fikirlerin esiri olmuşlardı.

İlk zamanlar ne olduğunu tam anlayamadık. Sosyalizmin sorunları vardı ve elbette parti bu işin üstesinden gelecekti. Yeni bir ses, yeni bir nefes yeterli olacaktı. İman kuvveti cennete varmanın biricik şartıydı.

* * *

Yıl 1990. Aylardan Temmuz. SBKP'nin 28. Kongresi kapandı. Deprem sürüyor ve nerede duracağı belirsiz. İlk kez bir SBKP Kongresini, memleketin içinde ama memleketi düşünmeden izlemeye çalışıyorum.

Düşüncelerimiz ve inançlarımız çarpışıyor. Uğruna onca yılımızı verdiğimiz inançlar boşa mı gidiyor diye hayıflanıyoruz. Kolay değil. Ama sömürü hala var. Adaletsizlik diz boyu. Namuslu, adil ve eşit bir dünyayı yaratmak hala olanaklı ve gerekli. Bizi sosyalizme ulaştıran hayatın bu acı gerçekleriyse eğer, sosyalizmin geleceğinden kaygı duymak en tabii hakkımız diye düşünüyorum. Onun için ilk kez bir SBKP kongresini elden geldiğince yakından, olabildiğince dikkatli ama endişeli, bir dünya vatandaşı, bir Marksist olarak izliyorum.

Dün bu vakitlerde, yani SBKP'nin herhangi bir forumu sonuçlandığında neş'e duyar, çocuklar gibi şenlenirdik. Sovyet komünistlerinin başarısı, kıvancı, övüncü bizimdi aynı zamanda. Paylaşır, övünürdük bu değerlerle. Her bir forum bize "mutluluğun resmini" çizerdi.

Şimdi işler tersine döndü. Dört bir yanımız kapkara veya en azından alacakaranlık görünüyor. Yahudilerin Exodus'u gibi terkediyoruz tüm değerleri, düşünceleri, pratikleri vs. vs. Ruhumuzu ve beynimizi virüs gibi saran kötülükleri konuşuyoruz durmadan. Kara hakim renge dönüştü yaşantımızda.

Oysa biz komünistlerin tarihten ve yaşamdan sürgün eden iyimserliği var. Candide'in saf ve duru, hayırhah iyimserliği değil bu. Ezilenlerin mücadelesinden, onların haklılığından alıyor kaynağını. Özgürlük, adalet ve eşitliğe inanmak ve onun uğruna yola koyulmak meşrudur. İyimserliğimiz meşrudur.

O sebebledir ki, ne dünkü gibi herşeyi şakşaklamak, ne de şimdi yapıldığı gibi karalara bağlanmak: Aynı kapıya çıkıyor ve yine eski tarz oluyor yapılan işin adı. Yukarıda, SSCB'de, birilerinin beklediği somuca ulaşamayacağı için kötümser olması, bizim de kötümser olmamızı gerektirmiyor. Biz bir yerlerdeki iktidar mücadelesinin tarafları değiliz, olamayız.

MUTFAKTA YANGIN VAR

Şimdi işler karışık. İzliyoruz. ülkenin kalkınmasıyla insanların kalkınmasını birbirinden koparmak mümkün değil. Musluk bozulduğunda altı ay beklemek zorunda olmak istemiyor artık kimse. Veya insanlar oniki metrekarelik apartman dairesinde tıkış tıkış oturmayı, mutfağı başkalarıyla paylaşmayı kabullenmiyor. Sosyalist ülkelerde yirmi yıldır mutfakta yagın var ve sönmüyor bir türlü bu yangın. Yönlendirilmiş veya yönlendirilmemiş piyasa ekonomisi, mülkiyette çoğulculuğa geçiş çözebilecek mi bu sorunları? Yoksa kollektif mülkiyet sosyalizmin temel dayanaklarından değil midir?

Sovyetler Birliği'nde işçiler yürüyor. Grev yapıyorlar. Kongre sırasında rica üzerine grevlerini erteliyorlar. Öfkeli ve kızgınlar. Besbelli somut sonuç istiyorlar. Aceleleri var. İnsanca yaşamak, refah düzeylerini bir nebze olsun geliştirmek için aceleleri var. "Laf çok, iş yok" diye bağırışıyorlar. Düşünüyorum, eldeki veriler, perestroikanın sokaktaki insanın günlük yaşam politikasına dönüşmediğini gösteriyor. İnsanların telaşıyla, ağır yatalak bir sistemi bağdaştırmak kolay mı? Sade insanlar sade düşünüyorlar. Tenceretava sade ama etkili bir silahtır.

Çok değil daha bir kaç yıl önce perestroika'nın tüm ülkeyi saracağını, tüm insanları bir araya getirebileceğini düşündüler. Tek bir politika yamacında herkese yer bulmak mümkün müdür? Olmadığı görüldü. Perestroika paylaşıldı. Perestroikanın içinde ve dışında renkler ortaya çıktı. Gorbaçov içindekilere seslendi: "Selamete ermek istiyorsanız, gelin birlikte olalım. Başka çaremiz yoktur." Perestroika çoğulculuğu içinde mutabakat istikrarlı yürüyecek mi? Güncel politik soru budur.

İktidar nimet demektir. İktidarı paylaşmak nimeti paylaşmak oluyor. Sovyet insanları ve ulusları nimeti ve iktidarı paylaşmak istiyorlar. Hak iddia ediyorlar. Yetmiş yıl önceye dönmeyi arzuluyorlar. Geçmişe nostaljiden değil. Doğrusu bu olduğu için. "Bütün iktidar Sovyetlere" içinde yaşadığımız tarihte demokratik katılımın sloganıdır. 28. Kongre bunu kabul etti. Kabullenme gerçekleşme anlamına gelmiyor. Yol uzun ve karmaşık. Sindiremeyenler, direnenler olacak. Nimeti paylaşmak kolay değil. Sahiplenme yayıldıkça genleşme yükseldikçe sindiremeyenler sinecek, direnenler boyun eğecek veya değişecek. Yoksa tersi olabilir mi? İnsanın Allah korusun diyeceği geliyor. Sonuçlarını bırakın keştirmeyi, düşünmek bile istemiyor insan. Kongre delegelerinin büyük çoğunluğunun Gorbaçov etrafında renk ahenk göstermesi o sebeble hayra işarettir, sevindiricidir. Yine o sebebledir ki, "yarın çok Gorboçov olacaktır."

İSTİKRARIN DİYETİ

Evvel ahir bir bildiğimiz vardı: Düşman ne diyorsa onun tersi doğruydu. Herşeyi ona göre belirlerdik. Gel gör ki, böyle bir yanaşım zamana uymuyor. Dünya muhabbet sofrası haline geldi. Yüzyüze konuşma kavgadan yeğ tutulur oldu. Tarihin öyle anları yaşanıyor ki, en uzlaşmaz kuvvetlerin çıkarları denk düşebiliyor.

28. Kongre bir kez daha teyit etti. Batı Gorbaçov'a tüm desteğini veriyor. Şakaya gelmez nükleer bir gücün dengelerini yitirmesi. Batı sorunu belirsiz maceralardan ders almayı öğrenmiştir. Aynı ders SSCB için de geçerli olmuştur bir başka yönden. Dizginsiz silahlanma sevdası başına çok iş açmıştır. Bakın Gorbaçov'un uluslararası ilişkiler danışmanı G. Arbatov Amerikalılara nasıl sesleniyor: "Sizin için korkunç bir şey yapacağız. Sizi baş düşmanınızdan, yani bizden mahrum bırakacağız."

Sözler gerçek oldukça ABD'nin silah baykuşları giderek yalnızlaşıyor. Silahlanmanın amacı silikleşiyor. Tek yönlü bir silah yarışı ne işe yarar? Dün "melanetler imparatorluğu" gerekçesiyle sürdürülen yarış bugün nasıl izah edilecek kamuoyuna? S. Birliği'nin istikrarı umuyorum böyle güzel bir ürün verecek. Ama hemen akla bir soru takılıyor. Askerleştirmenin nimetlerinden faydalanan uğursuz güçler istikrarı bozmaya yeltenebilirler mi? Sağduyunun barışla taçlanmasına daha çok var mı?

Perestroikanın dış cephesi, ülkenin kendisiyle birlikte tüm dünyayı demilitarize ediyor. Baltık, Azerbaycan olaylarında Batı tam tekmil el uzatıyor. Ama elbette ayakta durmanın bedeli vardır. Ve bu diyet ödenecektir. Dünyanın hep bir ağızdan "çok yaşa Gorbaçov" diye bağırması bundandır.

Sonuçta harici destek belki içeriyi ferahlatacaktır. Memleket içinde parti güven tazelemek zorundadır. Hayatın derinliklerinden kopup gelen sorunlara açık yanıtlar bulunmalıdır. Sorunlar, parti birliğinin ötesinde, ülkenin birliğinin tahkimini zorluyor. Dünyasal istikrarın uç beyi Gorbaçov Sovyetler Birliği'nin konsolidasyonunu başarabilecek mi?

* * *

28. Kongre kapandı. Ama olaylar ve gelişmeler devam ediyor. Şüphesiz bunlar daha çok konuşulacak. Böyle durumlarda gözlemenin ve soru sormanın daha doğru olduğunu düşünüyorum. Yalnız şunu söylemek pek kahinlik sayılmaz sanıyorum. Perestroikanın çevresinde toplumun diri güçlerinin birliği biricik selamet yolu gözüküyor. Canlı, dinamik bir sosyalizm eşiğin hemen ardında durmuyor. Uzun ince bir yol var daha yürünecek.